HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 22 AĞUSTOS 1996 PERŞEMBE SAYI:16 FİYATI: 70.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

aman allahım ne kadar da mesudum

"YUNAN HASTA MİLLET"

"Bugün Batılılar aya gidiyor, ama nasıl? Müslümanların rakamlarını kullanıyor. Müslümanların matematik ve fizik kurallarını kullanıyor. Yani aya giderken kullandıkları herşeyin sahibi Müslümanlar. Asırlardan beri insanlara ilimleri Müslümanlar öğrettiler."

"Bütün insanlık, İslam alimlerinden bilimlerde yeni çığırlar açmalarını bekliyor. Bunun açık örneği, Amerika'nın uzay araştırmalarını yapan NASA Merkezi'nde yaşanmıştır. Bizim bir gazetecimiz röportaj yapmak üzere NASA'ya gittiğinde Nobel ödülü almış bilimadamları ile görüşünce hayret içinde kalmış. Çünkü bu alimler Kuran dersi alıyorlarmış."

"İnsanlar, müslümanlardan önce rakam işaretini dahi bilmezlerdi... İslam insanlığa sonsuz sayıyı 10 işaretle yazabilmeyi getirdiğinden dolayı toplama, çarpma, çıkarma, bölme, çarpmayı da insanlara öğrettiler... Bak siz Batılılar, Müslümanlara bir patent verdiğiniz zaman, patent hakkı ödetiyorsunuz. Hiç düşündünüz mü, ya Müslümanlar sizden patent hakkı istese, haliziz ne olur? O zaman ayaklarında don bile kalmaz."

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

Annem Sigara Böreği Yapıyor

Sonra, sanki börek değilmiş de okunmuş bir muskaymış gibi onları küçük ve hızlı parmak hareketleriyle üçgen şeklinde katlıyor.

Annem sigara böreği yapıyor. Masanın bir ucuna oturdum, ben de bakıyorum: Bir saydam plastik torbanın içinde yufka var. Yanında bir kasenin içinde maydonoz ve beyaz peynir. Bir bıçak. Hepsi masaya açılıp yayılmış bir gazetenin üzerinde duruyor.

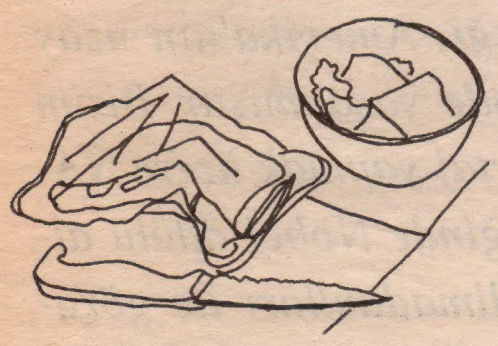

Yufkaları torbadan çıkardı. Yarım ay şeklinde onları gazete kağıdının üzerine yaydı. Elindeki bıçakla ortalarından uzun, ince dikdörtgenler kesti. Benim durup baktığımı anlayınca, elinde bıçak, gülerek dedi ki:

"Onları yazarsın," dedi. "Muska böreği olacakmış, diye yazarsın."

Kalanınla da yufkaları büyük üçgenler şeklinde kesti. Küçükken bu böreğin böyle yapıldığını pek çok başkalarında da gördüğümü hatırlıyorum: Teyzeler, hizmetçiler başka bazı kadınlar. Sonra başladı bir çatalla beyaz peynirle maydonozu ezerek karıştırmaya. Karıştırdı, karıştırdı, o da bitti. Etraf çok güzel bir beyaz peynir koktu.

Ben bunları düşünürken annem birden içeri doğru seslendi:

"Şükriye," dedi. "Bir tavanlara bakıver örümcek var mı?"

Ezilmiş peyniri çatalın ucuyla kaseden alıyor. Uzun dikdörtgen şeklindeki yufka parçalarının köşesine parmağının ucuyla peyniri boşaltıyor. Sonra, sanki börek değilmiş de okunmuş bir muskaymış gibi onları küçük ve hızlı parmak hareketleriyle üçgen şeklinde katlıyor. Yufkanın diğer ucunu da bir başka küçük cam kase içindeki suyla ıslatıyor ki yufkanın ucu yapışarak kapansın, tam bir muska olsun.

"Oku bakayım, nasıl yazdın," diyor sonra bana. "Belki ilavelerim olacaktır."

Nedense utanıyor ve okuyamıyorum. İlerideki durgun denizin ayna gibi kıpırtısız olmasına sanki şaşıyor gibi bakıyorum. Suyun dibinde ağır ağır kıpırdanan iki balık var, iki kefal galiba. Uzaklardaki bir fabrikanın sanki yerin dibinden gelen uğultusu işitiliyor. Çok uzaklardan bir uçak geçiyor. Ben neyim? Kafam kendi kararsızlıkları, beceriksizlikleri ve dağınıklığı içinde sessizleşip kaldı.

Bazen en iyisi hiçbir şey yapmadan durmak. Öyle diyorum kendime ve sizlere, sessizce. Duruyorum ben de uzun uzun aklımdaki beyaz kağıda boş boş bakarak. Aklım o beyaz kağıt gibi bomboş ve meraklı. Sonra bir bakıyorum ki annem bütün börekleri sarmış. Ben onları yiyeceğim.

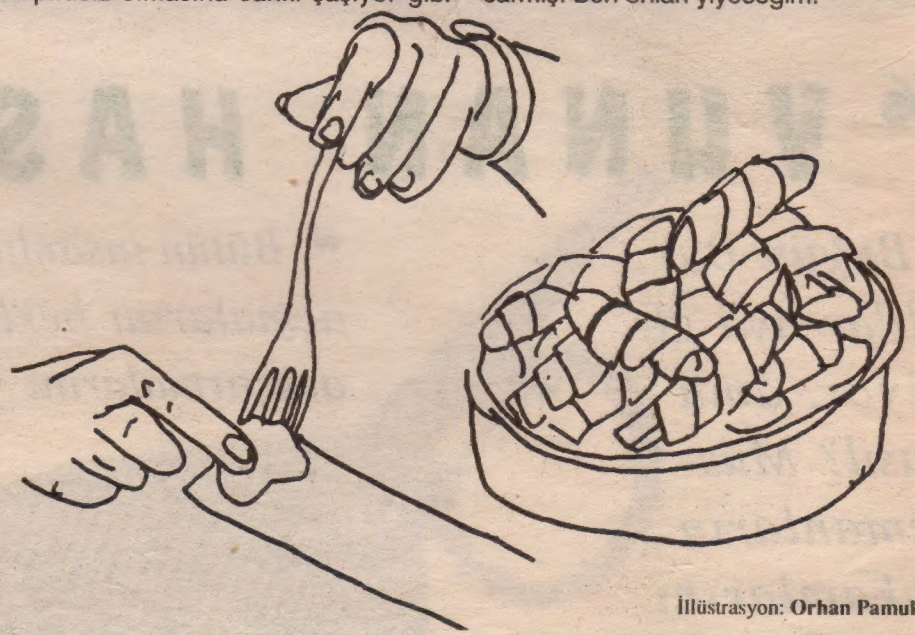

İllüstrasyon: **Orhan Pamuk**

.....Musa Kart

CAN YÜCEL

Nuhun Kızı

Uzun sulardan tirenler kalkıyor
Islak bir istasyona iniyorum akşamları
Adım başında bir gaz'te ölüsü
Bozuk bir şemsiye gibi kapanıyor gün
Ve bir kapı açılıyor
Senin iki kanatlı kapın
Ne benim yalanlarım ne de bu haftalarca yağmur
Kimseler yıkayamaz ellerinin beyazlığını

Küçük Kızım Su'ya

Bir derin uykudaydım
Açtım ki gözlerimi
Bir suyun gölgesi gibi
Kendisi âdeta bir suyun
Ayakucumda sen oturuyorsun
Şiir getirenlerin çok olsun çocuğum!

Akşamsefası

kakos nanda mami

hava sıcak, ahaliye daral gelmiş.. burdan kalkak, ürgüp'e göçek, nenni de kınalım nenni, vakitleridir.. cadde'ye bir podyum zerafeti, bir zıvana haşmeti, bir duygu tulumu şehveti hâkim.. ya da böyle bir şey yok.. en güvenilir haber kaynağımız anüs

ahalinin pek çoğu, ilgisiz bir istatistik hesabına yüzdeli sayılar gibi bazen toplu pasta, bazen çift, bazen tek, bazen tük, bazen de yüzde on saadet barajını aşamayan konu-komşu mankeni hüviyetinde arşınlayıp duruyorlar caddeyi.. yürümekle zaman aşınmaz, yürümekle sıkıntı yalama vaziyetleri.. ya da burdan öyle görünüyor.. kimi, sevgilisiyle yekvücut olmuş, avare zamanlarını pahaya bindiriyor.. kimi, bilinçaltını, göz banyosu yapmaya çıkarmış.. kimi, kendi elinden tutmuş, kendini gezdiriyor.. kimi, yolunun üzeri diye, burdan geçiyor.. kimi, gördüğü her vitrine, her afişe, her neona, her dükkana, her here, bir çare müessesesi hasretiyle bakıyor.. kimi, akıntıda sürüklenen kuru bir dal gibi.. kimi, tanımsız küme.. kimi, buraları ben yarattım edasında.. kimi, bu kimiler içinde ben de varım, işe gidiyom sevdasında.. kimi, olduğu gibi.. kimi, ayaklarının, gözlerinin, nefsinin emrine amade.. kimi'nin kimsesi yok.. kimi'nin kimseye bir mahsuru yok.. ya da buradan öyle görünüyor

habitat şeyi'nden sonra, bir nevi bu caddenin doğal kenar süsleri, görsel-mesel efektleri olan tinerci çocuklar ve sokak hayvanları kayboldu.. (analar çeker yükü, kimsenin bilesi yok)

birazdan, hava kararacak.. birazdan, adamlar ve adımlar sıklaşacak.. birazdan, evli evine, köylü köyüne, evi olmanyalar tavuk kümesine doğru yollanacak.. birazdan, vakko'nun tam karşısındaki sokak biraz çıldıracak

kakos nanda mami'un gündüz sakinleri, yerlerini birer birer, gece tedirginleri'ne bırakıyor.. birazdan, akrep bacaklı, kıllı, terli, bir başka alemin adamları ve gün-geceaşırı alkol terbiyesi görmüş, yayvan bedenleri, boyalı yüzleri, gözleri, saçları ve giysileriyle, bir başka âlemin kadınları huzura, bir nevi huzursuzluk olarak çıkacak.. kısa bir emekleme ve keyif veren maddeler takviyesi'nden sonra, kakos nanda mami, aynen dünkü bu vaktilerdeki havasına bürünecek

eğlence, halk deyimi olarak, felekten bir gece çalmak hudutunu çoktan aşıyor burada.. felekten bir gece çalan eğlence hırsızları, öteden beri eğlence arsızı olmuş zaten.. bağıra, çağıra eğlenmeyelim, felek uyanmasın tasası kimsede yok.. burada eğlence, alkol, seks, dans, müzik, vesaire, bir ganimet hayhuyuna otomatik pilot olmuş.. burada eğlence, bir talan biçiminde serpilip, genişliyor.. burada eğlence, yarın sabaha çıkabilme ihtimali pek zayıf haddesinde.. burada eğlence, benden sonra tufan hararetinde.. burada eğlence, müziklerin, insan seslerinin birbirlerine karıştığı bir garip uğultu-gerginliğinde.. burada, herşey, çat burada, çat ölümün ardında gibi

ratat, her zamanki köşesinde gene.. ayakta şaraplıyor.. o kadar şaraba rağmen sendelediği, yattığı pek nadir.. görülmüyor.. ratat, bu sokakta durduğu köşeyle anılır olmuş.. ratat, bu sokakta bir gayr-i menkul.. rivayete göre, eskiden bu sokaklar ratat'dan sorulurmuş.. ratat tek hakimmiş.. sonra düşmüş.. şimdi de bu sokaklar ratat'dan soruluyor.. adres tariflerinde ratat, bir bina gibi rol alıyor.. "-şey'e mi gideceksin, ratat'ı geç, sola dön, işte orası", gibi.. ratat, kimi geceler bu köşede, kimi ikindi sonraları da ağa camii ve eczane bitişiğinde bir çınar gibi duruyor.. (belki de bize öyle geliyor)

elinde şarap şişesi ve hep ayakta.. dimdik.. cüssesini hayata, bir tuval hasebiyle koyvermiş.. ve hayat, ratat'ın cüssesinde kurşun kalemsiz ve hoyrat öyle bir ömür resmi yapmış ki, tarihi eser gibi duruyor orada.. açık arttırmada kimsenin beş kuruş vermeye yeltenmeyeceği tarihi ve biyolojik bir heykel gibi.. (ya burdan öyle görünüyor.. ya da en güvenilir haber kaynağımız, tabii ki anüs)

sonra sesler daha da yükselecek.. sonra kavga, sonra gürültü.. sonra bağırtılar, iniltiler.. sonra kıyıya vurmuş balık ölüleri gibi yorgun, dalgın, yalpalaya yalpalaya dağılacak ahali.. kimi, evinin yolunu zor bulacak.. kimi, başka bir kakos nanda mami'da devam edecek talana.. kimi, yanlışlıkla karanlık bir sokağa dalacak ve don, fanila kalacak.. kimi ölecek, kimi, yaralı yaralı bağıracak.. kimi, civardaki bir otele kendini zor atacak.. kimi, kaldırıma uzanacak, sızacak.. kimi kimi'nin, kimsesi yok.. kimi kimi'nin de kimseye bir mahsuru yok..kimi de bizim gibi, pencereden bakıp bakıp, gürül gurul, akan bu garip hayata tercüman olmaya çalışacak.. lakin kakos nanda mami gibi yerler ser verecek sır vermeyecek.. hayat bildiği gibi akacak.. ve sabah ezanı'yla beraber, bu uğultu yerini derin ve serin bir sessizliğe bırakacak.. kakos nanda mami'un gündüz sakinleri, gece tedirginleri'nden habersiz, aynı dekorda, ayrı bir hayatı uysa da sahneye koyacak, uymasa da.. gecenin gündüzden, gündüzün geceden bir haberi olmayacak... (ya da bize öyle geliyor.. en güvenilir haber kaynağımız, anüs)

on üç artı bir

../..

gitgide diğerimiz üşüyor	0
katrilyon yıl süren şu hayat çarşısı'nda	0
ömrümüz kışla-camii avlularında	1
"yaşayacak hâlimiz yok / artık size	1
emanet" yazıyor ilişikteki not'ta	2
dün daha normaldi sanki	0
bugünün başı zonk zonk zonkluyor	1
pek çook alamet belirdi	2
hakikatli sevgililer bir bir delirdi	0
kimse tertemiz değil	1
artık *ter,* temiz değil çünkü	0
esmişiz gürlemişiz yağamamışız	2
bâki bu kubbede kalan boş bir	2
ukde imiş hoş bir bırt sesiymiş	0

../..

Akşamsefası

HAYBEDEN GERÇEKÜSTÜ KONUŞMALAR

Yılmaz Erdoğan

-Niye konuşuyoruz biliyor musun?

-Aslında bilmiyorum.

-Konuşmak tek farmızı, kıymetini bilelim diye.

-Kıymetini bilmiyor muyuz?

-Bir kıymeti olduğunu bile bilmiyoruz.. Bazı kâbuslara katkı sağladığı için, bir televizyon kuruluşundan para alan bir bihaber porgram sunucusu "ben geyik muhabbetinden nefret ederim" demiş.. İddialı bir geyik muhabbeti öznesinin bu konuşması konuşmak konuşmak sayılır mı?.. Öte yandan, bazen cümle içinde kullanılıyor diye, kendisini özne zannetmesi başka bir yanılgı!

-Anlıyorum.

-Aslında sanmak istiyorum ama... Sen evli misin?

-Evet.

-Peki karının bundan haberi var mı?

-Nasıl?

-O da evli mi yani?

-Gayet tabii.

-Seninle mi evli?

-Valla hiç sormadım ama galiba benimle evli.

-Sizi de bi arkadaş mı tanıştırdı? Yani "bizim bi arkadaşın dükkanında karşılaştık" türünden bir tanışma mı?

-Evet, nereden bildiniz?

-Herşey ama herşey "bizim bi arkadaş"ın başının altından çıkar.. Herşeyi O yaşar, bütün hastalıklar O'nun başından geçer. Tüm abur cubur bilgiler O'nun dimağında toplanır ve oradan diğer zavallı dimağlara yayılır:

Bizim bi arkadaşın vardı aynısında, sattı...

Bizim bi arkadaşın kulağında böyle bir yara çıktı, üstüne bira döktü,iyileşti...

-Şu "bizim bi arkadaş" olmasa ne yapardık merak ediyorum. Sözlü kültürümüzün perişan hayat deneyimlerini kim yaşardı o zaman? Bütün pratik ama gerzekçe bilgileri kim bünyesinde toplayıp bize aktarırdı acaba?

Ama işin rahatlatıcı tarafın hepimiz birilerinin "bizim bir arkadaşı" oluyoruz. Kısaltmaları seviyoruz.. Herşeyi kısaltıyoruz.. İsimleri kısaltarak zihnimizi sadeleştiriyoruz... "Bir roman okuyup özetini çıkarırız!" Yahu romanın özelliği özet olmaması? Niçin özetini çıkarıyoruz... "bir tiyatro oyunu ezberleyip, bokunu çıkarınız!".. Peki hocam!

Yüzüme soru işareti bakma! Bunları sen anlayasın diye söylemiyorum.

-Anlıyorum.

-Dünyanın en kısa yalanı: Anlıyorum!

-Anlıyorum.

-Sanmamaktan sıkılıyorum.

Sabah herkes uyurken yola çıktım. güneş doğarken ay kayboldu (tüm yıldızlarıyla beraber mucizeleri de götürdü). Geriye kalan, kaldırımlarda uyuyan itler, camekanlı börekçi, müşterisiz taksici, uykusuz gözler, çöp yığınları ve doymamış aşkağızlılardı. Cami, boğaz sularından fırlamış, göğe yükselen dindar bir hayalet gibi, sanki birazdan yine derinlere dönecek gibi, dönerken minarelerinin içinde sakladığı füzeleri fırlatacak gibi, fırlattıktan sonra batacak ve o batarken, balıkçılar onun için ayağa kalkıp, çaparilerini kıraçalarla dolduracaklar gibi duruyordu. Gerçekten duruyordu, bunların hiçbiri olmadı. Bana bunları hissettiren, yanağımı yalayan boğaz rüzgarı mı, balkan bandıralı demir yığını yüzerler mi, horlayan itlerin nefes kokuları mı, toplanmamış çöplerin çıkardığı, ortalığı kavuran büyüler mi, o büyülere aşık sinek vızıltıları mı bilmiyordum.

Sonra güneş biraz daha sarılaştı, itler homurdanarak uyandı, çöpler tenekelere tıkılıp, benim göremeyeceğim, uzak köylere dökülmek üzere yola koyuldu. Çaylar demlendi, sahile düzen geldi. O düzenle beraber bisikletli bir kız, çınçınını çalarak sokağa girdi. O yaklaştıkça, zilin sesi gökyüzünden gelen bir aşk mırıltısına, daha sonra biraz önce sulara gömülen cami için bağrışan yunusların çığlığına, daha sonraysa, sağırların kulağındaki çınlamaya dönüştü. Tüm bu olanlar esnasında ben, durduğum yerde küçüldüm, küçüldüm ve çocukken etrafımı nasıl seyrediyorsam, öyle oldum. Kız bisikletini direğe yaslayıp, yaklaştı. Elimden tutup, hiç anlamadığım şeyler söyledi. Yürümeye başladık. Belli ki evine gidiyorduk. Bahçe kapısını beraber açtık. Demir kapının gıcırtısıyla gözlerime baktı. Gözlerimden içime, içimdeki, gıcırdayan, yıllardır bakımsız, yağsız kalmış bazı hislere baktı, baktıkça eskiyi anladı, anlayınca hislerim yenilendiler, güzelleştiler. Benle daha iyi oynaşır oldular. Sonra, kız dolaptan salıncak benzeri bir kemer çıkardı, Soyunup, içine girdi, kemerleri bacaklarından bağlayıp, kendini tavana astı. Sallanıyordu. Ben arkasına geçtim. İyice kısalmış boyumla ancak beline ulaşabiliyordum. Onu salladım. Sonra yine salladım. Kız bu gelgitle beraber, sözlerini hiç anlamadığım bir şarkı söyledi. Öyle güzel bir şarkıydı ki, ben saçlarının rüzgarını izledim, sırtındaki izleri hiç unutmamak için ezberledim. Hava kararmış, ay yıldızları ve mucizeleriyle doğmuştu.

MEMED ERDENER

ESKİDEN YERLİ MALI KULLANIRDI

HALİT ÇAPIN

Meyhane Vaziyetleri

Salih, geceden kestiği karpuzların göbeklerini ayırıyor, çekirdeklerini çıkartıyor bir tepsiye diziyor dolma dizer gibi... Sonra üstlerine bi büyük votka döküyor yavaş yavaş, yedire yedire... Bir naylonla örtüp, buzdolabına koyuyor tepsiyi...

Bu Salih'in ertesi günkü sabah kahvaltısı... Salih kim mi? Salih Yeşilyurt'ta kendisine sorarsanız restoran sahibi, ama aslında bal gibi meyhaneci (ben de senin).

1970'li yılların başlarında Babıâli'den tehcire tabi tutulunca, evimize çok yakındır diye kendimize mesken edindiğimiz ikinci adresimiz. Daha sonra yiyeceğimiz vurgunun, sefilliğimizin, tekmil yokolup bitişimizin başlangıç noktası...

Salih'in müşterisi, kozmopolit... Amerikalısı, Almanı, İtalyanı, Acemi, Arabı... Sanki Birleşmiş Milletler... Ama matiz bi Birleşmiş Milletler...

Beton Salih, kendine özgü bir meyhaneci. Meyhane kanunlarına göre, işyeri sahibi müşteriyi kollar, icabında ayılmasına yardımcı olur, geektiğinde evine bile yollar... Racon bu.

Beton Salih başka... Beton Salih, her gece müşterilerinden önce zom olduğundan müdavimleri onu kollamakta.

Salih'in gediklilerinden bir de Alman var: Helmut... İki yıl Türkiye'de görevliyken her gece Salih'te... Şimdi sadece yıllık izinlerini kullanıyor Salih'in orasında... Taa Almanya'lardan gelerek. Hiç üşenmeden.

Salih, geçmiş devirlerde takmış kafaya: Almana, anlı şanlı bir sünnet çekip, Müslüman edecek, sonra bir Türk kızıyla evlendirecek... Bizim de aklımız yattı... Alman, az biraz nazlanıyor ama sıkıyı görürse gevşer diye düşünüyoruz... Oysa Salih'in saati saatine uyduğu yok ki...

"Ulan," diyor, "Hadi biz bunu sünnet ettik, Müslümanlığa soyundurduk. Bu deyyus, tekmil softa kesilip içkiyi bırakırsa o zaman dumanız..."

Salih haklı... Çünkü gecede üç dört kez hesap almakta Almandan... Aynı hesabı, üç dört kez egavlamakta Helmut'tan...

Almanın hesaba baktığı yok... Zaar Türkiye'de töre bu diye düşünmekte fakir... Ezkaza baksa perişan... Dört tane içmişse, yazılı on dört tane... O zaman? O zaman:

"Yafu demek ben on dört tane içmişim," deyip, ya sızacak ya bayılacak...

Helmut'u sünnet ettiremedik. Ama Salih yine de evlendirdi bir Türk kızıyla... İkisine de yazık oldu fikrimce...

Evet Salih'ten anlatıyorduk. Salih, "komoprima" oldu mu, müşteriler teyakkuza geçiyor... Eeh, meyhaneci dedin mi içecek. Ama adam gibi. Salih'te o yok. Söz timsali, her masada herkes kendine içmekte ya, Salih her masadaki herkesle içmekte. Şöyle diyelim: Dört kişi birer tane içtiğinde, Salih her kişi için, birer taneden dört tane yuvarlamakta... Ve gece 22.00'yi vurdu mu, Salih olmakta, Leyla...

Salih'e hizmet yarışması o zaman başlıyor... Salih sanki günümüzde Bulgaristan'tan zoraki göçmen... Eğer kıçını bi yere koymuş oturuyorsa ayağa dikiliyor. (Salih'in kelle, otururken ağır çektiğinden, çabuk kapaklanıyor yere... Kafa üstü düşerse sorun değil... O taraflarda tahribata uğrayacak bi organı yok.)

Ayağa kaldırılıp duvara yaslandırılıyor... Bittabi elinde kadehi hiç eksik değil... Herkesler Salih'e gayet mukayyet... Yere doğru hamle etti mi ya birisi el atıyor ya bir başkası koltuk çıkıp, Salih'i yeniden emniyete alıyor...

Herkesler içtikten sonra olur mayasıllı kıç ya... Hani hiç susmak bilmeyen... Salih tam tersi. Salih'te içtikten sonra muhabbet yok. "Tısss" bile edecek hallerden yoksun... Diktikleri yerde kadehi ağzına götüreceğine, burnuna götürdüğü çok görülmüş... O zaman sesleniyorlar:

"Hooooopp! Aşağı yap... Biraz soll... Biraz sağ... Tamam...."

Salih, müşteriler kanalıyla ağzını buluyor... Herkes kendi muhabbetinde ama, Salih'e dikkat devam... Çünkü sarhoş sarhoşu kollayacak... Bu kanun...

"Lann düşüyor bizimki!..."

"Düşmez, tutarız evvelallah..."

Elleyip dengesini bozma, sağlam yerleştirdik..."

"Yau bi işkembe çorbası içirtsek..."

"Evladım adama işkembe çorbası içirtmekten bak safi işkembe oldu..."

Salih, bir gözü şarkta, bir gözü şimalde "Nang, anang, gag," diyor. Birisi "Ne dedi?" diye soruyor... Anlatıyoruz ki küfretti. Salih, "Civccart, zartt,3 diyor... Anında çeviriyoruz "Çişi geldi. Aman tuvalete yetiştirin..." Kendisine bakılan birisi musluk açıyor "Yok abem... Önceki gece biz götürdük, üstümüze işedi. Eve döndüğümüzde, havada ne yağmur vardı, ne kar ama biz sırılsıklamdık. Karı bozuldu... 'Herif şimdi üstüne işiyorsun, bu gidişle yakında altına edersin,' diyerekten. Alıp altıma, çiğneyecektim ama halim yoktu... Onun için bana hiç bakmayın, bırakın pezevenk yapsın olduğu yerde... İçerken bize mi soruyor..."

Yine de Salih sevabına götürülüp rahatlattırılıp getiriliyor, aynı duvar dibine dikiliyor... İster inanın ister inanmayın, Salih'in şaşılaşmış gözleri yine de velfecri okuyor... Kim ne yiyor, kim ne içiyor onu kesiyor dikildiği yerden... Ertesi gün ayıktığında hesapları bi tamam eksiksiz alacak herkeslerden... Kendi içtiklerini de dahil ederekten.

Salih, tam küfelik olunca, müşteriler etrafı toplayıp, dükkânı kapatıyorlar... Küfelik mi dedim? O laf eskiden... Nerede o eski küfeler... Salih, otomobillik... Salih her gece evine, ya bir mercedes, ya bir Nova, ya bir Buick'le gidiyor... Gitmiyor bırakılıyor... Küçük arabalara sığması, uzatılması zor..

Ve dahi yıllardan beri öğle saatlerinde müşteriler gelmeye başladığında Salih'te hep aynı laf:

"Yau dün gece yine herkesi biz bıraktık evine. Kıymeti harbiyesi yok... O bizim delikanlılığımız... Bilader asıl mesele, içmesini bilmiyor pezevenkler... Bu işin tadı kaçtı, bırakacağım..."

Aksamsefası

SON ANDA ALDIĞIMIZ BİR HABERE GÖRE

Beşir Cemal

BUNLAR OLDU

✔ Bir savaş pilotunun devlete 188 milyar liraya maloldu ğu açıklandı.

✔ Hacıbektaş Şenlikleri'ne katılan Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, "Türkiye cumhuriyeti sokakta bulunmadı" dedi.

✔ Malezya'dan Yunanistan'ı uyaran Erbakan, "Yunanistan'ın nüfusu kadar bizim mektepte talebemiz var. Yunanistan zararlı çıkar" dedi.

✔ Evrensel Gazetesi'nin haberine göre, Tunceli'de özel tim köylü Mazlum Mansuroğlu'nun gözlerini oyduktan sonra kurşuna dizdi.

✔ DİE, Türkiye'de 2 milyon 500 bin ailenin yoksulluk sınırının altında yaşadığını açıkladı.

✔ Çiller Med-TV'ye alternatif bir kanal için çalışma yaptıklarını söyledi.

✔ Maçlarda olay çıkaranlara 500 milyon liraya kadar ceza verilebileceği bildirildi.

✔ DİE'nin bir başka araştırmasına göre gençlerin siyasetçileri sevmediği belirlendi.

✔ PKK'nin 6 milyar değerinde olduğu söylenen ipek kilimleri yakalandı.

✔ Ankara'da LSD emdirilmiş posta pulları ele geçirildi.

NAZAN ÖNCEL ÖKÜZ'E KONUŞTU

'Yatcaz, şimdi yanlış anlaşılıyor'

Tiraj uğruna cinsel sömürünün hasını yapan otoban basını bir edep kampanyası başlattı. Popun giderek belden aşağı vurmaya başladığını yazdı. O akımın öncülerini de 'çılgın' diye niteledi. Ahlaka davet etti. Otoban basınının cinsel sömürü sabıkası malum. Mevzu o değil zaten. Hakkaten böyle bir edepötesi vaziyet var mı?

Ferda Anıl Yarkın'ın "Hey abla / Karıştırıp durma/Çek elini oradan" şarkısı bir örnek. Grup Af'ın, "Ölüm ani, dünya fani/Bir kere versen / Ne olur yani"si başka bir örnek. Demet Sağıroğlu'nun "Gir içime al beni / Daha çok gir içime"si, "Anlamadım nasıl yani" hayreti uyandırmıyor değil... Benzer suçlamaya Nazan Öncel de muhatap. "Erkekler de yanar" şarkısındaki "Erkekler de yanar/Hem de nasıl yanar/Yanmak çözüm değil/Bizi yatak paklar/N'apcaz şimdi/Yatcaz şimdi" sözleriyle. Suçlamanın sahibi Nazan Öncel, "İnsanlar algılamak istedikleri gibi algılıyor" diyerek Öküz'ün sorularını cevapladı:

Öküz - Ne demek bu yatcaz şimdi?

Öncel- Yatıp uyuyacağız anlamında birşey bu. Akılları hep belden aşağı çalıştığı için böyle algılıyorlar.

Öküz – Şarkı sözleri neden düzeysiz?

Öncel – Yapımcılar zorluyor. Ticari kaygı ön planda olduğu için basit sözler istiyorlar. Ama beni zorlayamadılar. Çünkü ilkelerimden hiç ödün vermedim. Şairler tüketildi. Felsefe kitapları tüketildi. İlaç prospektüslerinden söz bulacaklar neredeyse...

ÇİLLER KADIN DEĞİL

Adalet Bakanı Şevket Kazan, Tansu Uçuran'ın kadınlığına güvenmiyor. Güvenmiyor ne, inanmıyor! Kazan, REFAH-YOL'u kararlı ve yürekli iki liderin kurduğunu söylerken, bir de kıyaslama yaptı, dedi ki; "Tansu Çiller her şeye rağmen yürekliliğini, Mesut Yılmaz'dan daha erkek olduğunu gösterdi."

Kadınlara Mahsus Dergi Pazartesi'nin Genel Yayın Yönetmeni Filiz Koçali de Şevket Kazan'a hak veriyor. Koçali, Kazan'ın sözleri üzerine dergimize 'Çiller'in cinsiyeti' tartışmasında şu saptamayı yaptı:

"Valla, Şevket Kazan çok doğru söylemiş. Ben de zaten Tansu Çiller'in erkek olduğundan şüpheleniyordum. Saçını-başını görmesek, sadece yaptıklarına ve söylediklerine baksak, tam bir erkek!"

BUNLAR *DA* OLDU

✔ Yaşar Şener Galatasaray-Trabzon maçından sonra stad boşalırken kale filelerini çalmaya kalkıştı.

✔ Denizli'de piyasaya sahte 500 bin liralık sürmek üzereyken enselenen İbrahim Arslan, "Hırsızlık yapmıyorum, namusumla sahte para basıyorum" dedi.

✔ Çiller yayınladığı bir duyuruyla kendisine Erbakan'ın yardımcısı denilmemesini istedi.

✔ Serdar Ortaç'ın klip çekme vaadiyle dansöz Tamara Işıl'a tecavüz ettiği, bu nedenle arandığı bildirildi.

✔ Çaycı Erdem Kaya, "Yakışıklı çocuksun" diyerek elle sarkıntılık yaptığı iddiasıyla 55 yaşındaki Salah Malaç'ı öldürdü.

✔ Şanlıurfa'da memleket evladı Şükran Özoğul, yemek ısıtırken çıkan yangında 8 ton samanı yaktı.

✔ Sibel Turnagöl, "Gücüm yetse bütün erkeklere sopa atardım" dedi.

✔ Umumi tuvaletlerde sigara içme yasağı getirildi.

✔ SSK Rize Hastanesi'nde hasta ziyaretlerinde yarım saat karşılığı 100 bin lira ödenecek.

✔ Erzurum Belediye Başkanı'nın maaşına zam yapıldı. Başkan 200 milyon alıyor.

ACI HABER

Devlet Tabut İhalesi Açtı

Milli Savunma Bakanlığı Diyarbakır İç Tedarik Bölge Başkanlığı 2 No'lu Satınalma Komisyon Başkanlığı tarafından Diyarbakır Garnizonu Kara Birlikleri'nin ihtiyacını karşılamak üzere 600 milyon 090 bin lira tutarında bir ihale açtı. Açılan tabut ihalesine katılmak için çok sayıda başvuru olduğu bildirildi.

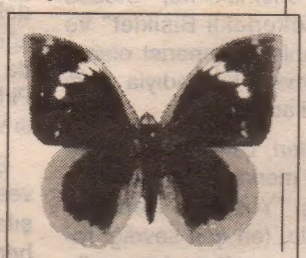

İhaleye Emin Çölaşan'ın da katılıp katılmadığı öğrenilemedi.

UNITED COLORS OF MEMLEKET

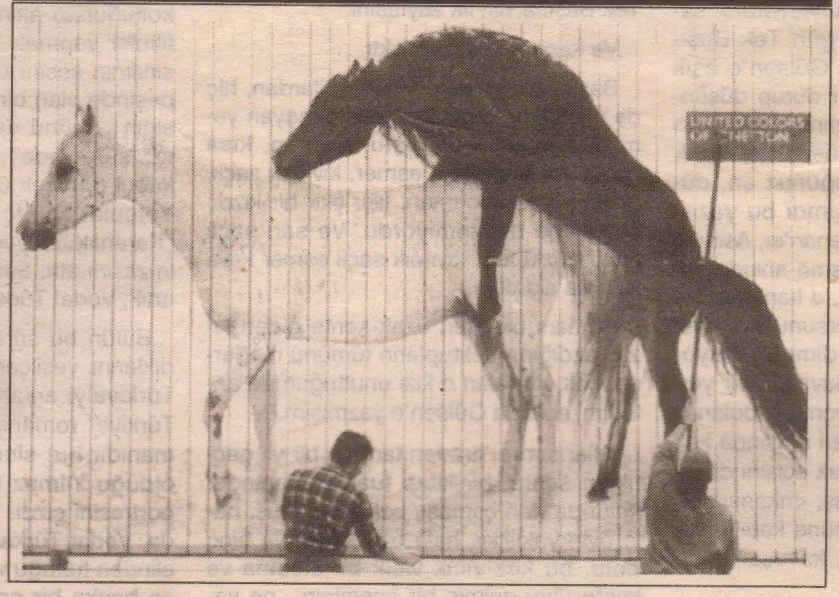

Erbakan'a göre REFAH-YOL koalisyonu uyumlu çalışıyor.

İslamcı TV'lerde Coca-Cola Reklamı

Life Dergisi'nde secdeye duran adamın önündeki Coca-Cola fotoğrafı hem dünyada, hem de Türkiye'de bu ecnebi şerbete nefret doğurdu. Allahı var, Coca-Cola'da bir arıza yoktu. Arıza olsa olsa Life Dergisi'ndeydi ama boykotu dergi değil Coca-Cola yedi. Müslümanlar Coca-Cola içmeyi de haram kategorisine aldılar. Kayseri gibi RP'li belediyelerin işbaşında olduğu bazı illerde Coca-Cola resmen şeytan suyu ilan edildi!

Atlanta Olimpiyatları'nı üstelik Coca-Cola'nın davetlisi olarak izlemeye giden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan, "Bundan böyle Çamlıca'da Coca-Cola içilecek mi?" sorusuna da "Hayır!" cevabı verdi. Ama.

Ama başta Samanyolu olmak üzere dini bütün TV'lerde Coca-Cola reklamları sürüyor. Üstelik reklam sayılarında artış da var. Öküz muhabiri üşenmedi ve "büyük bir adilik" yapıp bu çifte standart için Samanyolu Televizyonu'nu aradı. Samanyolu TV ile Öküz muhabiri arasında şöyle bir geyik geçti:

Öküz – Ben bir seyircinizim...

Samanyolu – Buyrun!

Öküz – Sizin Coca-Cola boykotundan haberiniz yok mu?

Samanyolu – Var tabi!..

Öküz – O halde niçin reklamlarını neşrediyorsunuz?

Samanyolu – O sadece bir reklam.

Öküz – Olsun. Niçin neşrediyorsunuz?

Samanyolu – Maddi sıkıntımız var. Oradan para alıyoruz.

Öküz – Almayın, başka kaynaklar bulun.

Samanyolu – Olmaz. Bir senelik anlaşmamız var.

Öküz – Boykota rağmen para almak için yayınlayacak mısınız yani? Müslümanları üzecek misiniz?

Samanyolu – Kardeşim, sadece reklamı seyredin, içmek zorunda değilsiniz ki!..

Öküz – Peki, içmeden seyrederiz!

Samanyolu – Selametle.

Akşamsefası

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

Birgün Tek Başına, Mavi Karanlıkta Bir Fener Yaktı

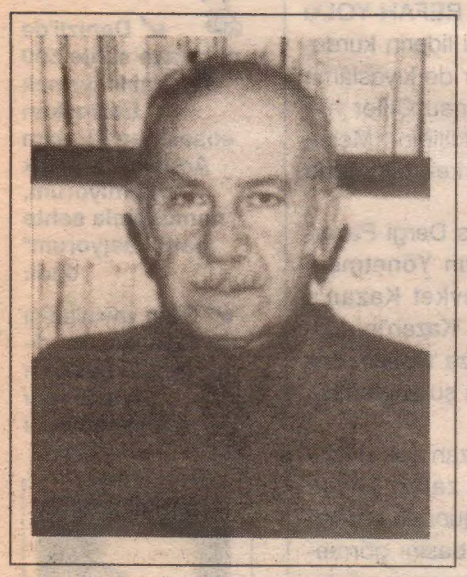

Kuledibi'nde, o kitabı o kıza, geceler boyu yüksek sesle okuduğu için Yılmaz'a...

Erkek okurlar için söylüyorum; samimi olalım; "Birgün Tek Başına"yı okuyup da Gülsen'e aşık olmayanınız var mı? Hayır durup düşünmeyin, en deli fişek zamanınıza, kanınızın en çok kaynadığı bir döneminize denk gelmişse o kitabı okuduğunuz an, düşünmenize gerek yok; şimdi bu yazıyı okurken bile, Gülsen'le Kenan'ın, Asım'ın evine girdikleri o ilk buluşma anında yaşanan o müthiş erotizmin, o kanı donduran anın büyüsünü yaşıyorsunuzdur eminim. Eminim çünkü kendimden biliyorum; ne zaman bu ismi duysam, bir yerde çıksa karşıma, artık geçmişin bulanık, karanlık, uzun yılların sisleri arasında kalmış bir eski sevgilinin yürek acısını duyarım içimde. Kavuşulmamış, imkansız bir aşkın sarhoş edeci büyüsüne kapılır; yaşanmamışlığın, uzaklığın, kavuşamamanın kahrını yaşarım.

Mevsim yazdı. Aylardan temmuz'du. Hava sıcaktı. İstanbul yavaş yavaş boşalıyor, insanlar yazı geçirmek üzere bir yerlere kaçıyordu. Okullar kapanmıştı. Bir tek benim gibi beklemeli olanlarla, bu kentten başka gidecek yeri olmayan "hayattan beklemeliler" dolaşıyordu sokaklarda. Bütün arkadaşlarım biryerlere gitmiş bir başıma kalmıştım. Sıcaklar başıma vurmuştu. Kalan birkaç dersimin sınavına girecek, sonra ver elini Hakkari... bu koyu yalnızlıkta, kendimi yanıma alarak bir başka yalnızlığın yaşandığı doğduğum kente gidecektim.

Aşıktım, sarı saçlı, mavi gözlü bir kıza, sırıl sıklam aşıktım. Onun bundan hiç haberi yoktu ve çoktan alıp başını gitmişti sarı saçlarıyla uyumlu bir sıcağın hüküm sürdüğü şehrine. Kocamustafapaşa'da bir başıma kalmış, gece gündüz onulmaz sıkıntılar içinde o sarı saçlı mavi gözlü sevgiliyi düşünüyordum.

Tek başımaydım. Bir kaç gündür tek başımaydım. Sarı saçlarını, mavi gözlerini yüreğimin en mahrem yerlerine emanet bırakıp şehrine giden kızın beni tek başıma bıraktığı bir gün açtım "Birgün Tek Başına"nın ilk sayfasını.

Ve karşıma Gülsen çıktı...

Başka bir yerden, 1960'lı yıllardan, hiç de saçları sarı, gözleri mavi olmayan yeni bir sevgilim olmuştu. Gülsen, kısa boylu sayılabilecek, esmer, kıvırcık saçlı, gözleri kara kocaman, fıkır fıkır bir kızdı; sevgilime benzemiyordu. Ve sarı saçlı mavi gözlü kızı, kıvırcık saçlı esmer kızla ilk defa aldattım.

Romanı okurken uzak kente giden kıza yazdığım mektupların tümünü meğerse, çok sonraları o kızı unuttuğumda anladım, aslında Gülsen'e yazmışım.

Yıllar sonra, aradan tam on bir yıl geçtikten sonra, bir kitap fuarı zamanında, kolunda deri çantası, belini bükmüş, hala öyle yakışıklı, hala öyle öfkeli ve hınç dolu, bu kez vıcık vıcık bir sıcakta ve kente yeni gelmiş bir aceminin, ne yapacağını bilmeyen bir aceminin ruh haliyle değil, yağmurun iplik iplik yağdığı, soğuk sayılabilecek, geç bir sonbahar gününde tanışacaktık Gülsen'i yaratıcısı Vedat Türkali'yle... İlk karşılaşmada sanki o romanları yazan adam değildi benim için; daha çok yazdığı romanlarda yarattığı kahramanlardan biriydi. En çok da Kenan'dı... Onun gibi küçük hayalleri olan, aşık olduğu genç devrimci kız Gülsen'in peşinde bütün hayatını sürükleyen bir "küçük burjuva" değil ama, tam aksine, içindeki devrimci ruhu, çok eskiden beri içinde yer aldığı "parti" ruhunu hep aynı coşkuyla koruyan, öfkeli, hınç dolu "aksi bir devrimci"...

Tam 77 yaşında bir devrimci... İnatçı, ona yakışan bir Laz inadı... 1919 yılında doğduğu Samsun'dan getirdiği bir Laz inadı... Doğru bildiğini aynı kararlılıkla savunan... 1942 yılında askeri öğrenci olarak girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okurken, (TKP ile bu dönemde mi, daha önce mi tanıştı, bilmiyorum), daha sonra Maltepe ve Kuleli Askeri Liselerinde edebiyat öğretmenliği yaparken aynı "inadını" sürdürdüğü için olsa gerek, 32 yaşında tutuklandı ve tam 9 yıla mahkum oldu. Bilfiil 7 yıl yattıktan sonra koşullu serbest bırakıldı ve o günden bugüne adıyla "illegaliteye" çekildi. Artık Abdülkadir Pirhasan adındaki edebiyat öğretmeni değil, sinema ve edebiyat dünyasına yeni adıyla, Vedat Türkali olarak girecek ve bir daha çıkmayacaktı.

Rıfat Ilgaz'la birlikte Gar Yayınları'nı kurdu hapishaneden çıktıktan sonra. Bu arada parti faaliyetleri sürüyor ve sırrını sadece en tepe noktalardaki birkaç kişi biliyordu. 1960 yılına gelindiğinde, artık Yeşilçam'da yepyeni bir senarist vardı; koltuğunun altında "toplumcu-gerçekçi" filmler yapmak üzere senaryolar ve işçi sınıfının sesini beyazperde de duyurma peşinde olan bir senarist... Türk sinemasının yönünü değiştirecek, "çağdaşlaşma sürecinde" kilometre taşları olarak kabul görecek üç önemli filme, "Otobüs Yolcuları", "Üç Tekerlekli Bisiklet" ve "Karanlıkta Uyuyanlar"a senarist olarak imzasını attı. Sinamada kod adıyla vardı artık; Vedat Türkali adıyla.

Bütün bu süreçleri, çektiklerini, yaşadıklarını, yeşilçamı merkez alarak aslında Türkiye'yi anlattığı "Yeşilçam Dedikleri Türkiye" romanında, (en çok sevdiği romanıdır bu) sinemaya girmesine vesile olduğu Yılmaz Güney'in zaaflarıyla bir portresini çizdi. Yılmaz Güney o romanda, Vedat Türkali'nin daha çok "toyken" elinden tuttuğu ve daha sonra yükseldikçe başka bir coğrafyadan beraberinde getirdiği o "feodal künyeyi" bileklerinden çıkarmamaya ahd eden, evindeki şömenin üzerine dizdiği şişelere ateş eden bir adam olarak da var. Abartmadan, yüceltmeden, ama aşağılamadan, yaşayan bir Yılmaz Güney... Aksi ve dobra dobra bir adamdır dedim ya, bu romanı tartışmaya açıldığı zamanlarda Atilla Dorsay'ın Cumhuriyet'e yazdığı, "Yılmaz Güney, Türkali'nin anlattığı adam değildi" mealindeki bir yazıya nasıl bir üslupla cevap verdiğini hatırladıkça, aman aman, illallah...

"Mavi Karanlık" piyasaya çıktığında ülke kopkoyu bir karanlık içindeydi. Bodrum yeni yeni keşfediliyordu ve hapishaneye girmeyip artakalanlar kendini denizin maviliğine bırakıyordu. Nerede hata yaptık, başımıza neden bütün bu felaketler geldi, bu işten nasıl sıyırabiliriz, kaybettiklerimizi nasıl geri alırız, ıskaladıklarımızı bundan sonra yaşamak mümkün mü gibi soruları kafasının biryerinde taşıyanlar, "mavi bir karanlıkta" buluşup kıyasıya hesaplaşıyordu... Mavi karanlıkta bir umut ışığı var mıydı? "Birgün Tek Başına"dan sonra gelen bu roman bazıları tarafından fazlaca "karanlık" bulundu ama o inadından vazgeçmeye hiç niyetli değildi.

Çok sonra geldi "Tek Kişilik Ölüm"... Bu bir itirafnameydi. TKP içindeki uzun yıllar süren "illegalite" hayatı su yüzene çıkıyordu ve bu kez başka bir yerde, mavi bir karanlıkta değil, yeraltında bir hesaplaşma sürüyordu. Ve sanırım bu üç yapıtıyla, üç dönem ve üç kesimle hesaplaşmasına bir nokta koydu. "Birgün Tek Başına"da 1960'lı yıllarda küçük burjuva dünyasını, "Mavi Karanlık"ta 1980'den önce aydınlarla hesaplaşmasını, "Tek Kişilk Ölüm"de de bir hayatı sürdürdüğü "partili" arkadaşlarıyla yarım kalan ödeşmesini...

Benim için tam onbir yıl Vedat Türkali olarak kaldı; şimdi ise artık İngiltere'de oturan ve parmakları artık eskisi gibi daktilonun tuşlarında gezinemediği için ağır ağır yazılan büyük bir romanı yakında çıkaracak olan Deniz Türkali ve Barış Pirhasan'ın babası ve Gülsen'in yaratıcısı Vedat Abi'dir artık.

Şimdi İngiltere'den her gelişinde bir vesileyle görüşüp konuşuyoruz. Her karşılaşmada, her kitap fuarı zamanında, her iki kelam konuşmada, 1984 yazının o Kocamustafapaşa günlerini anımsar, yaşarım yeniden. Sarı saçlı mavi gözlü kıza aşık olduğum ve sonra o kızın yerine kara kıvırcık saçlı, esmer güzeli kızı Gülsen'i koyduğum günleri...

Bu gidişle Vedat Türkali inadını hep koruyacak, Gülsen'de kalbimdeki yerini...

* Lâyığın budur

Akşamsefası

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

bir kaltak kavun dilimi ay lili yar
yatmış sere serpe yıldızsız kadife gök çarşafa
birden oldu günün sonu gecenin dibi
al sana eylülün köpek havlamalı onbiri
bülbüller sanırım taşındılar
derken gece dahi soldu
çok işlerin içinden sana bir gece çaldım
başka şeyler yaşanmaya takvimlenmiş günlerden
sanma ki sen gitmeyle sensizlik olur
bir sabah ezanı yükü duygu bir gemi oldu
yağmur kanatlı bir martı
geldi uykusuzluğun kirpiklerine kondu
ben çehov'dan öğrendim şakır şakır martıca
benim sesim senden daha az çirkin
kabarama kabarama kel martı
sen çehov'u bilmezsin
engels'i bilmemesi tornada çalışmasına
engel oluşturmayan tornacıbaşı gibi
martı der ki ben alayım
bir koşullu geçici uyumdu
bedenleri okşayarak saran rüzgar zaman
senin de güldür umudun solar
bulutlara yağmurlar ısmarlandı zaten
başı hoş şairler için
varsayalım haklısın martıların martısı
diyelim ki uçuyoruz çağdışı
içimdeki fırtınanın adı yok mu çağdışı
bana kalsa her gün daha seviyorum bu kadını
bana kalsa işte aşk bu
çün varmıyor onu söylemeye dil
ve fakat siz martılar arasında
görülmemektedir böyle çehofengiz durumlar
martı bana pis baktı
bilmiyor ki aşk ne...

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, yitip gidenin ardından her şeye, evet her şeye yeniden başlayabilecek miyiz?

Hayatta en ümitsiz olduğum konulardan biri de bu işte. Şu halimizle her şeye yeniden başlama cesaretini göstermemiz... Tek kelimeyle, imkansız! Ne acı...

Yeni başlangıçlar aramak bir yana, yitip gideni de doğrudürüst arama zahmetine katlanmıyoruz. Zaten, ülkemizde özel dedektiflik kurumunun yeterince gelişmemiş olmasını başka türlü açıklamak mümkün mü? Oysa sözkonusu alanda büyük potansiyel barındıran bir toplumuz. "Bu akşam bütün meyhanelerini dolaştım İstanbul'un / Seni aradım kadehlerdeki dudak izlerinde" ne güzel bir dedektiflik şarkısıdır, ne özgün bir kriminolojik yaklaşımdır. İstediğimiz zaman pek güzel şeyler yapıyoruz. Ama çoğu zaman, ne yazık ki, kadehlerdeki dudak izlerinden geçtik, olay mahallindeki parmak izlerine bile hassasiyet göstermiyoruz.

"İyi de, sen bu konuya niçin özel hassasiyet gösteriyorsun? şeklinde bir meraka kapılanlar çıkabilir. Bakınız, işsizlerden saklayacak değilim... Yıllar önceydi. Yine duyarlı bir dönemim, derinlikli sözler, yeni filizlenmiş bir ilişki... Arzu ettiğim sıcaklıkta karşılıklar alamasam da, cömertçe savuruyordum sevgi sözcüklerini. Bir gece O'nunla dolaşırken, bir çıkmaz sokağa girdik. O "Aaa, bu sokak çıkmaz!" dedi. Bir yanda yüreğimin duyarlı dokusu, bir yanda toplumcu yaklaşımın izleri, gözlerine baktım: "Hani şafaklara yürüyecektik birlikte" dedim, "oysa bi'tanem, yitip gittik çıkmazlarda'... Ve O, aniden, çıkmaz sokağın çıkmaz tarafında yitip gitti. Ardında hiçbir iz bırakmamıştı. Günlerce aradım, bir sonuca varamadım. En doğrusunun bir özel dedektife başvurmak olduğunu düşündüm. Ancak, ne yazık ki, başvurabileceğim bir tek özel dedektif vardı ve kedisine hadiseyi naklettiğimde, bu şahsın tavrı pek edepsizce olmuştu: "Kız tabii kaçar lan, artist! Yok şafaklara yürüyecekmiş de, çıkmazlarda yitmişmiş de..." Bu özel dedektif müsveddesine duyarlı yapımla pek uyuşmayan birkaç söz sarfettim ve devamını anlatmayayım, hayli ağır bir karşılık aldım... İşte o günden beri, bu ülkenin acil özel dedektif ihtiyacını vurgular dururum. Başka özel dedektifler olsaydı, mutlaka içlerinden biri bana yardım edecekti ve O'nu bulacaktık. Çünkü önemli ipuçlarına sahiptik: Yemek yediği her yerde peçeteleri parçalayarak küçük toplar yapardı.

Söz özel dedektiflere gelmişken, bu konudaki bir şüphemi de dile getirmeden geçemeyeceğim. L-Manyak mecmuasında, "İlk Türk Özel Dedektifi Sanlı" adında birinin maceraları yayımlanıyor, ki Ağustos sayısındaki maceraya toplum içinde rahatsızlık yaratacak derecede güldüğümü de ifade edeyim. Bu maceraları nakleden Can Bey pek istidatlı bir genç. Gelgelelim, olayların hangi yıllarda geçtiği belirtilmediği için kesin konuşmak istemiyorum ama, Sanlı'nın ilk Türk özel dedektifi olduğundan biraz şüpheliyim. Daha 1942-43 yıllarında Türkiye Yayınevi Polis Romanları Dizisi'nde maceralarına yer verilen Kıskaç Hamdi'nin "Kanlı Mektup" adlı macerasında, Bayan Pakize'nin nişanlısı Bay Tanrıverdi öldürülür ve önceleri Bay Dündür'dan şüphe edilse de bilahare asıl katilin aktör Bay Muammer olduğu anlaşılır. Tanrıverdi gibi güzel bir ismi niçin yaşatmadığımız, menik yavrularımızdan Tanrıverdi ismini niçin esirgediğimiz ise toplumumuzun pek gündeme gelmeyen yaralarından biridir. Neyse...

Bilmem farkında mısınız, son haftalarda Anadolu gerçeğine sık sık vurgu yapıyorum. Nedeni açık: Yitik hazineleri topluma kazandırma çabasındayım... Sadede gelirsek, biz ilk özel dedektifin kim olduğu konusunda birbirimizi yerken, Anadolu tarihi halimize gülüp duruyor. Çünkü, polis ve jandarma teşkilatlarının yeterince gelişmediği dönemlerde, Anadolu insanı kendi soruşturmalarının kendisi yürütürdü ve her yörenin iz bulma,cinayet aydınlatma konusunda uzmanlaşmış insanları vardı.

Hiç unatmam, ben çocukken mahallemizdeki büyük köşkün zengin sahibi öldürülmüştü ve cinayet bir türlü aydınlatılamayınca Anadolu'nun bir köyünden Eşgüdenli Satı adında biri çağırılmıştı. Bu Satı milyonerin genç eşini, aşçıyı, şöförü, bahçıvanı, hizmetçileri topluyor, hepsine sorular soruyor. Rahmetli de pek makbul bir insan değil, kimse arkasından iyi şeyler söylemiyor. Aşçı hariç... Neticede Satı aşçıyı göstererek "Bak bak bak, gavata bak, katil bu işte!" diyor. "Nereden bildin?" diye soruyorlar, Satı'nın cevabı şöyle oluyor: "Eee ağalar, davarı tepeleyen boşnuzuna tezek çalmazmış. Herkes kötü kötü söylerken, bu şerefsiz aşçı tos kondurmadıydı rahmetliye..." Neticede aşçı tutuklanıyor, Satı'ya da "Rahmetliye davar dedin, terbiyesiz herif!" şeklinde bir bahaneyle parasını vermiyorlar. Satı kızıyor, bu sefer "Durun yav, yanlış iş etti,; doymayan kuş koca kurdu döşünden bellermiş, katil aha bu karı..." diye genç dulu gösteriyor. Şoför Satı'ya saldırıyor. Kahramanımız o öfkeyle "Kanlı şahanın seğrisinde cırnaksız kuşu gezermiş, şoför de karının suç ortağı" diye tutturuyor. Ortalık karışıyor. Bir sürü tatsızlık...

Her bitişi ayrı bir tatsızlığa dönüştüren bir toplum, yitip gidenin ardından yeni başlangıçlar açılsa bile, bu başlangıçlardan hayır gelir mi? Bilinen cevabı vereceğimize, bir fıkrayla teselli aramak daha iyi olacak.

Öğretmen küçük Ercan'a sormuş:

-Ercan, demir açıkta kalırsa paslanır. Altın açıkta kalırsa ne olur?

-Hırsızlar çalar, öğretmenim!

Küçük Ercan'a kızmayalım. O, özel dedektiflik kurumu gelişmediği için hırsızların cirit attığı bir ülkenin gerçeğini dile getiriyor yalnızca...

CEMAL SÜREYA

Kars

Öyle güzel ki ölürüm artık
Beyaz uykusuz uzakta
Kars çocukların da Karsı
Ölüleri yağan karda
Donmuş gözlerimin arası

Sen küçüğüm sımsıcak
Ne derler ona -bu kızakta
Boyuna türküler yakıyorsun ya
Sanki her türküden sonra
Hohlasan gök buğulanacak

Anla ki her durakta
Yok sınıları aşkın
O iyi yüzlü Tanrı
Beklesin dursun bizi
Kurduğumuz rahat tuzakta
Nasıl olsa yine bir gün
Döneriz bu yollardan geri
Senin bir elinde bir mendil
Öbüründe kuş sesleri

MERAKLISINA

Ümit Kıvanç

"Etraf ne der?" denebilmesi, ortam hakkında fikir verir. "Birlik ve beraberliğin her zamankinden fazla gerektiğinin" durmadan tekrarlanması da.

Geçen hafta 'ortam' demiştik; nasıl, bir ortam oldu mu bari? Olmadıysa burada yapalım. Hem herhangi bir konu üzerinde beş dakikadan fazla kalmama modasını bozalım hem de hayatımız hakkında düşünürken sadece, "Abi ben niye mutsuzum?"a takılmamanın yolunu açalım.

Geçen haftadan şu lafı hatırlayalım ve devam edelim: İnsan da tıpkı öbür canlılar gibi, belirli bir ortamla uyum içinde yaşayabilir. Ortamıyla uyumu insanın mutluluğunu-mutsuzluğunu belirleyen en önemli etkendir.

Bunu böyle söyledikten sonra, meselâ, 1996 Türkiye'sinde yaşayan barışsever, demokrat, adaletten yana, özgürlüğüne düşkün bir insanı niçin en büyük gönül macerasının dahi yeterince mutlu edemediğini daha kolay çözebiliriz.

Yalnız dikkat: ortamı yalnız siyasî şartlardan ibaret saymak düpedüz dangalaklık olur. Bugün ortayaş civarında bulunan insanların zamanında beş kuruşluk madenî parayı kullanmış olduğunu bilmek de ortamımızın bir unsurudur; reklamlarda pek azımıza nasip olan boy pos ve güzellikteki insanların karşımıza çıkarılması ve her birimizin kendini bunlarla kıyaslamak zorunda bırakılması da. Ortam, polisin keyfîliği ve askerî darbelerin meşruiyeti kadar, bütün çocukların yaygaracı sulu zırtlaklar olarak yetiştirilmesini de kapsar. Otobüsün ne zaman geleceğini, nereye ne kadar sürede gidebileceğimizi bilmek kadar, trafik kazalarını gündelik hayatın olağan bir hadisesi saymak da ortamı meydana getiren taşlardandır. Bu taşlar kadar, beton, çelik, cam veya ağaçlar da ortamı oluşturur.

Ortamın en önemli belirleyicisi ise, şüphesiz, bizim bu ortamı ne kadar et-kileyebildiğimiz, değiştirebildiğimiz. Eğer ortamımızı başkalarının belirlediğini ve bu durumun kolay kolay değişmeyeceğini biliyorsak, hayatımızı kötü kiracılar olarak sürdürmemiz kaçınılmaz. Şimdi buraya bir 'netekim' yakışır...

Dünyaya gözümüzü açtığımız sırada komşularımızın lohusa ziyaretine gelip gelmediğini bilemeyiz, ama 20. katta, 79 numarada bir doğumun olduğunu bile kimsenin bilmediği koca bir blokta doğmuşsak, yaşımız biraz ilerlediğinde, niye çok üşüdüğümüzü düşünürken belki bu konuya takılabiliriz. Ortaokulda arkadaşlarımızın bize lakap takarken niye sevecen davranmadıkları, niye bütün gün birbirimizi aşağılamaya çalıştığımız hakkında düşünmek de belki bu arada aklımıza gelir.

"Yahu, insanlar birbirlerine çok zor kırılan bir güvensizlik duyarak işe başlayacaklarına, öncelikle iyi davransalar ne olur..?" gibi naif bir istek duymak, ortam üzerine düşünmeye götürebilir insanı. "Niçin 'bütün aşklar yalan dolan'?" sorusunu sormak da aynı hayırlı sonuca yolaçabilir.

"Etraf ne der?" denebilmesi, ortam hakkında fikir verir. "Birlik ve beraberliğin her zamankinden fazla gerektiğinin" durmadan tekrarlanması da.

Ortamını azıcık seçebilen, kendini mutsuz eden pek çok şeyi de ayırt edebilir. Bu durumda beklenen, ortamı değiştirmeye, kendiyle uyumlu kılmaya çalışmasıdır.

Genellikle bu olmaz. 20. yüzyıl insanı, "Her şeyi ben yaptım, benden önce dünya zavallıcaydı," der, ama 21. yüzyıla geçerken, etrafındaki hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini kabullenmiş, ortamı belirlemeyi başkalarına terk etmiş bir sünepeye dönüşmüştür. İnsanı en çok mutsuz eden, uyumsuz bir ortamda bulunması değil, bunu değiştiremeyeceğine inanmasıdır. Yoksullara, "Sosyalizm bitti! Lüks otel lobilerinde içki içecek paranız yoksa sizi insan sınıfından saymıyoruz," denmesi, ilk bakışta göründüğü kadar basit ve tek boyutlu bir kabalık ve hainlik değil.

İnsanın ortamıyla uyum arayışı, insanca bir hayat için belki de tek umut. Ve bu arayışın günün birinde sona ermesi imkânsız.

Yalnız burada pek önemli bir soru ortaya çıkıyor: Şu "arayan"lar nasıl insanlar? Ne arıyorlar? Onların uyumlu yaşayacağı ortam, nasıl bir ortam?

"İnsanlar" deyince, tabiî herkes farklı. Farkı yaratan, sadece Çek-yat'la Berger koltuğa duyulan özlemler arasındaki ayrım mı? Yoksa, birine, "Sen nasıl bir insansın, özlemlerin neler?" diye sorulduğunda buna cevap verebilmesi, başka birine sorduğunuzda iki lafı biraraya getirememesi mi? Veya, iki lafı biraraya getiremeyenlerden birinin konuşmayı becerememesi, ötekininse bunu zaten hiç düşünmemiş olması mı?

İşte size bir dolu soru. Biz varoluş bunalımları içerisinde kıvranırken başkaları bizi mutsuz eden şartları geliştirip çeşitlendiriyor.

devam edebilir...

TUTUNAMAYANLAR'dan... OĞUZ ATAY Bütün Eserleri-1 Birinci Baskı 1984 İLETİŞİM YAYINLARI

ALINTILAR

KEMAL GÖKHAN

"Ne yapıyorsun orda Turgut?" "Düşünüyorum" Olmadı işte. Kendini ele verdin galiba. Yok canım! İnsanlar kendi söyledikleriyle ilgilidir çoğu zaman. Evet çoğu zaman demeli ki şaşırtıcı bir genelleme olmasın. "İyi" dedi karısı sadece. İyi. Bu iş çözüldü. Demek ki yemekle uğraşıyormuş mutfakta 'aslında.'

Okulda ilk öğrendiğim gerçeklerden biri de babamın -sonradan peder oldu- beni yanlışlıkla mektep yerine okula gönderdiği oldu. Önümüze alfebe adında anlaşılmaz bir kitap koydular. Babam, ona da elifba dedi. Okulla babamı uzlaştırmaya imkân yoktu.

...Büyüyünce öğretmenliği nasıl yasak edeceğimin hayaliyle yaşarken bir yandan da durmadan tekrarlardım: öğretmenimi, yurdumu sevmek, budunumu - bu budun kelimesi bana kasapta çengele asılı etleri hatırlatırdı- korumak, saymak, üstün tutmak, doğruyum, yasam, onlardan, herkesten intikam almaktır, olmaktır, çalışkanım, armağan olsun...

... Nermin'in sesini duydu birdenbire, solunda, yukarıda: "Yemek hazır; düşüncelerinle soğutma çorbayı istersen." Yumuşak ve tabii bir sesti bu, hiçbir art niyeti olmayan bir ses...

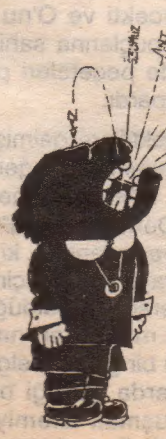

... Birde vatan denen bir şey vardı ki, çok iyi korunması gerekiyordu. Bizler, her sabah hep bir ağızdan onu özümüzden çok sevdiğimizi, ant denilen bir şey içerek haykırıyorduk. Bir de bazı çatık kaşlı adam resimleri vardı ki, babam onlara, gazetedeki amcalara yaptığım gibi, sakal bıyık takmamı şiddetle yasak etmişti...

Akşamsefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Çoğu kişi, aynı an'ı daha önce de yaşamış olduğunu iddia eder. Vedat Bey'in böyle bir iddiası yoktur. Zaman piştileri'ni sadece yaşamakla yetinir. Vedat Bey bilir ki zaman su gibidir, bir girdiğin duşa bir daha giremezsin!

Güneşi İç Edenlerin Türküsü

(taze macera)

Vedat Bey, dostu Pars beyle satranç oynuyordu. Hamle sırası Vedat Bey'deydi.

Vedat Bey düşündü: Hamle sırası bende. Satranç oynuyoruz. Rakibim Pars Bey. Pars Bey cüce. Hayatta cüce diye birşey var. Hayat diye birşey var. Dışardan araba gürültüleri, çocukların sesleri, rüzgârın sesi, sanki martıların sesi ve halı yıkayan kadınların türküleri geliyor. Biz kahve içip satranç oynuyoruz. Daha önce makarna yedik. Makarnayı Pars Bey yaptı. Şarabı ben açtım. Şimdi hamle sırası bende. Herşey, herşey gibi. Bu böyle.

Vedat Bey, tam oynayacakken telefon çaldı.

-İzninle Pars. Alo, evet?

-Vedat Bey, ben Kutsi. Nejat Bey'i kaçırmışlar. Rumelihisarı'na götürmüşler.

-Niçin?

-Zorla gösteri yaptıracaklarmış.

-Tamam, sağol genç.

Vedat Bey, çok üzgündü. Telefonu kapattı. Nejat Bey, Kelaynaklar konusunda uzman, aslen oyuncu bir arkadaşıydı. Vedat Bey'in saçları bir anda bembeyaz oldu. Pars Bey irkilip zıpladı:

-Vedat Bey, saçlarınız, saçlarınız.

-Biliyorum Pars, beyazladı. Çok üzüldüm de.

Sonra yine telefon çaldı:

-Vedat Bey, ben Kutsi. Galiba yanlış duyum almışım. Nejat Bey'i kaçırmamışlar.

-Pekâlâ, sağol genç.

Vedat Bey, telefonu kapattı. Saçları eski haline dönmüştü. Ama hâlâ tedirgindi. Pardesüsünü giyerken tane tane konuştu:

-Ben çıkıyorum Pars. Lütfen kusura bakma, ben gelene kadar oyalanabilirsin. Mesala bir sinopsis yazabilirsin, döndüğümde tartışırız.

Vedat Bey, Rumelihisarı'nda taksiden indi. Sanatçıları zorla sahneye çıkaran onaltı kişilik bir şebekeden bahsedildiğini daha önce duymuştu. Ağır ağır yürüdü. Tam o sırada, hain bir el, Vedat Bey'in ensesine enjektör sapladı. Vedat Bey dizlerinin üstüne çöktü. Üstüne üstüne adamlar geliyordu. Vedat Bey, herşeyi yarı bulanık görüyordu. Sekiz tane sefil piyon, Vedat Bey'in üstüne çullandı. Kahramanımızın onları haklaması zor olmadı. Sonra, sırasıyla iki adet çapraz yürüyen hantal herifi, iki adet L çizen uzun boyunlu pis adamı ve dümdüz yürüyen, kale gibi iki çam yarmasını yere sererken biraz da olsa zorlandı. Surların üstündeydi artık. Enjektörü ensesine saplayan rezil kişiyi surlardan aşağıya attı. Şimdi sahneye inmişti.

Vedat Bey, yarı bulanık gördü: Meşhur inorganizatör Şahbaz Bey, elinde silahla gülümsüyordu. Bir direğin sağ tarafına Nejat Bey, sol tarafına ise Kutsi adındaki genç sıkıca bağlanmıştı. Vedat Bey, zihni bulandırıcı kimyasal maddelere panzehir olarak taşıdığı, serçe parmağındaki yüzüğünde bulunan toz ilacı yuttu. Artık kendisindeydi. "Ama" diye düşündü "Onbeş kişiyi kendimde olsam, belki de haklayamazdım."

Şahbaz kükredi:

-Bittin sen Sedat. Bu iki domuz ve sen öleceksiniz. Bana karşı çıkanlar canlarından olur.

-Sedat değil, Vedat.

-Herneyse. Son duanı et.

-Benim gönlüm bir kartaldır / Nerde güzel görsem ben / Haydi derim, haydi saldır / Onun için kan dökmekten / Gagasının rengi aldır!*

Vedat Bey, Şahbaz'a karşı çok şiddetle üflemeye başladı. Kötü adam, şaşırdı, sendeledi, düştü. Silah düşmeden, Vedat Bey tuttu. Şahbaz'a bir tokat atıp bayılttı. Dostlarını çözdü:

-Nejat, sen, deli ve adamlarıyla ve şu silahla ilgilen. Sana gelince Kutsi, bir daha beni yanıltıp, tek başına maceraya girme. Benim üzülmem sana dokundu, biliyorum, ama ben de senin üzülmeni istemem genç dostum.

Macera bitti, Vedat Bey evine döndü, "Evet Pars" dedi, "Dört hamle sonra mağlup olacaksın." "Doğrudur" dedi Pars Bey, neşe içinde net bir kahkaha attı.

*Şiir: Nâzım Hikmet.

Jaklin Çelik

TOZLU TABAK

Terlik sesleri bitmemişti ki; "Digin Azat ures?", "Hosem Kayane yegur". O zamanlar anlamadığım ve konuşamadığım bu lisan, ana dilim olan Ermenice'ydi.

Geniş, kocaman tahta kapı önce "şlink" sonra "şlank" diye aralandı. Tavandaki delikten sarkan ip, kapının açılan kanadındaki kilidin diline bağlıydı. Böylelikle ip çekildiğinde, kapının sabit kanadı üzerindeki raydan kurtulup, ardına dek açılmıştı. Kapı açıldığında ise yüzüme vuran serin havayla birlikte gördüğüm manzara büyüleyiciydi. Yüksek tavanlı, yerleri mermer olan taşlığa girdiğimde bu defa kapı, "şlink" diye kapanmıştı. Sağlı sollu iki tahta merdiven yukarıya, birinci kata çıkıyordu. Önümde duran iki taş basamak, iki metrekarelik, sağında ve solunda iki küçük bölmenin bulunduğu iki tahta kapılı sahanlığa iniyordu. Daha önce banyo olarak kullanılan bu bölmeler, merdiven boşluğundan faydalanılarak yapılmıştı. Şimdi ise odunluk olarak kullanılıyordu. Tek basamakla ikinci büyük taşlığa indiğimde, usulca annemin elinden sıyrılıp, sol dip kısımdaki bahçe kapısına doğru yöneldim. Güneşin ışıkları içerdeki nem kokusuyla birlikte, yüzüme, gözüme, burnuma vuruyordu. Hemen solda duvarın üzerindeki, örümcek tutmuş taş rafta renkli bir tabak gözüme ilişti. Elimi uzatıp almak istediğimde tabak yere düşmüştü bile. Arkadan yaşlı, kısık, tiz bir ses; "Dokunma ona, bak ne yaptın!" diye bağırdığında, ilk gördüğüm, annemin yüzündeki o mahçup ifadeydi. Annem yanıma gelmişti bile. Hemen tabağı yerden alıp, raftaki tozdan çemberin orta yerine özenle yerleştirdi. Bir yandan da yaşlı kadının bu kadar tepki vermesine ne annem ne de ben bir anlam verememiştik. Yaşlı tiz sesin sahibi kadınla gözgöze geldiğimizde yüzünün ifadesi de sesi gibi hiç hoşuma gitmemişti. Üzerindeki açık renk sabahlığın altında bütün vücudu sinirden kaskatı kesilmiş, elleri titriyordu. Bembeyaz saçlı, pamuk tenli, fakat kötü bakışlı bu kadın beni pek sevmemişti. Benden hoşlanmadığını fazlasıyla belli etmişti. Anneme dönüp; "Ben evimde çocuklu aile istemiyorum" dediğinde, annemin yüzündeki ifade artık beni suçlamıyordu. Yaşlı kadın evinde çocuk istemiyordu. Bunu da fazlasıyla belli etmişti. Artık annemin yaşlı kadını ikna etme çabaları boşunaydı. Bu sert çıkış karşısında, nasıl söyleyebilirdi iki çocuğunun daha kendisiyle gelmek istediğini, güç bela utanma belasına evde bıraktığını... Kısa süren sessizliği, tahta basamaklardan aşağı yaklaşmakta olan terlik sesleri bozdu. Terlik sesleri bitmemişti ki; "Digin Azat ures?", "Hosem Kayane yegur". O zamanlar anlamadığım ve konuşamadığım bu lisan, ana dilim olan Ermenice'ydi. "Azat hanım neredesin?", "Buradayım Kayane, gel." anlamına gelen bir diyalog geçmişti aralarında. Kayane yanımıza gelmişti bile. Bense, bu gelen ikinci yaşlı kadının suratına bakmadan, siyah file terliklerine gözlerimi dikmiştim. Kayane Azat'a dönerek, o İstanbul Ermenilerinin şivesiyle; "Ev için geldiler?" Azat, memnunsuzluk bildiren bir edayla; "E he!", Kayane bu cevabı aldıktan sonra anneme, "Haysınız?", birden şaşalayarak, "Yani Ermeni misiniz, demek istedim", "Kocam hay, ben Süryaniyim." Bu defa ikisinin de gözleri faltaşı gibi açılmıştı. Şaşkın bakan dört adet göz anneme dikildi. Kayane anneme dönerek; "Siz de vaftiz oluyorsunuz?", "Tabii ki, bütün Hıristiyanlar gibi." Annem anlam veremediği bu soru-cevapla birlikte anlamsız bir şekilde iki yaşlı kadına bakıyordu. Kayane kendini hemen toparlayıp, anneme; "Bilgisizliğimizi bağışla kızım. Azat da ben de daha önce bir Süryani'yle tanışmamıştık. Oğlan senindir?", "Oğlan değil, kız." Kelebek gözlüklerin arkasındaki gözleri nemlenmişti. Yanma gelip beni öptüğünde, taşlıktaki nem kokusunu naftalin ve sarmısak kokusu bastırmıştı. "Başka çocuk vardır?" Annem bir çırpıda, "Bundan büyük bir kız, bir oğlan daha evde." Kayane, Azat'a dönüp, "Azat ka! Evimiz şenlenecek" dediğinde; Azat Kayane'nin suratına ifadesiz bir şekilde bakıyordu. Annem ise çocuklarının iyi özelliklerini saymaya başlamıştı bile. Üç çocuğunun da uslu olduklarını, kimse tarafından şımartılmadıklarını kısacası çocuklarının zararsız olduğunu ifade ediyordu.

Annemin evi kiralamak için verdiği mücadele, döktüğü ter boşa gitmemişti. Tabii ki Kayane morakurun, yani Kayane teyzenin de az emeği yok değildi. Artık bahçeye çıkabilirdim. Attığım ilk adım, o tiz, yaşlı sese tekrar start vermişti, "Basma oralara! Çamuru ayaklarınla içeri getireceksin!"

İşte bundan tam yirmiiki yıl önce, şimdi içinde bulunduğumuz bu evi kiralamak için gittiğimiz o günü hep bir tebessüm ve özlemle anımsarım...

Akşamsefası

ALTAN: Kanlar içinde birilerini alkışlayamazsın

Erdoğan AKTAŞ

" Yöneticiler nedense Türkiye'de bir sorun olduğunu kabul etmek istemezler. Onlara göre Türkiye'de bir sorun yoktur. Eğer bir sorun çıkıyorsa, bunu muhakkak dışardan biri yapmıştır. "

Türkiye'nin en çok okunan ve konuşulan yazarlarından Ahmet Altan. Ama hakkında da açılmış, koskoca bir yaşamı her an dört duvar arasına sıkıştırabilecek beş ayrı dava var. Tek suçu düşünmek ve düşündüklerini yazıya dökmek. Düşünceleri yüzünden sadece devlet değil Ahmet Altan'ı cezalandırmaya çalışan, aynı görüşleri benimsemeyen bazı "aydınlarımız" da yargılıyor ünlü yazarı. Yani sırf düşüncelerinden dolayı devlet bir yazarı duvarların içine hapsetmeye çalışırken, yine düşüncelerini beğenmeyen başkaları, O'nu duvarların dışına hapsetmeye çalışıyor. Ama O'na göre cezaların en ağırı düşündüklerini söyleyememek. Hayattaki en büyük lüksü ise, yazmak. Kimine göre dönek, kimine göre düşündüklerini korkmadan ifade edebilen az sayıdaki cesur aydınlarımızdan. Altan'a göre Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlar gerçekten çok kötü. Ve O, bu şartları düzeltebilmek için üzerine düşeni düşünerek ve yazarak yapıyor. O, yazılarıyla kanıyor.

Öküz – Sayın Altan, bir yazar neden yazılarıyla kanar?

Altan – Öyle bir yerde yaşıyoruz ki, kendimize ait acılarımız, kendimize ait kanamalarımız neredeyse kalmadı. Toplumu ortak bir acıyla tanıyoruz. Kendimize ait acı payı gittikçe küçülüyor. Bu da yazılardan dökülüyor.

Öküz – Peki, bu acıları paylaşma adına, aydınlar üzerine düşeni yapıyor mu?

Aldan – Aydınlar, kısmen üzerine düşeni yapıyor. Ancak sorulması gereken esas soru şu: Halk ne yapıyor? İşte esas soru bu. Aydınların üzerine düşen bir görev var da, halkın kendi hayatını düzenlemek için üzerine düşen bir görev yok mu? Dikkat edin, görev hep halkın dışında birilerine veriliyor. Aydınlara, politikacılara, gazetecilere... Peki halk?.. Bir halkın kendini kurtarmak için üzerine düşen bir görevi yok mu? Bir halkı kurtaracak olan yine kendisidir bence. Aydınların görevi sadece halka, karanlıktan kurtulmanın yolunun ne olduğunu anlatmak. Ama neticede, bu anlatılanı algılayacak, algıladığını eyleme dökecek bir de halk lazım. Bu iş sadece aydınlarla olsaydı, dünyanın hiçbir toplumu ortadan kaybolmazdı. Her toplum varlığını sürdürürdü, her devlet varlığını sürdürürdü. Halk dediğin kalabalığın da bir refleksi olması gerekir, kendisini kurtarabilmesi için. Bu refleks yoksa, aydınlar ne yaparsa yapsın bir şey olmaz.

Öküz – Toplumun reflekslerini yitirmesi konusunu biraz açar mısınız.

Altan – Tüm insanları tek bir insan olarak düşünürsek, ölen çocuklar da o tek insanın çocukları gibi. Herkesin çocukları ölüyor. Durup dururken insanlar ölüyor. Normalde bir toplumun, ölen insanlar karşısında ayağa kalkması gerekir. Oysa bu toplum acıyı algılamıyor. Toplumun dikkatini çekmesi için, çok sayıda insanın ölmesi gerekiyor. Oniki kişi açlık grevinde, yani dünyanın en acılı, en korkunç ölümüyle kendini öldürdüğünde, ama ancak oniki kişi öldürdüğünde bu toplum biraz kıpırdanıyor. Bu acıyı algılayamamak, toplum için çok kötü. Çünkü acı uyarıcıdır. Ateşe dokunursanız yakar, ama acıyı hissetmezseniz, kavrulursunuz. Toplum, haz duygusunu da kaybetmiş durumda. Yani hayattan bir sevinç de duymuyor. Hayattan bir sevinç duymadığı için, talepleri de yok daha iyi yaşama adına. Kalkıp, ben daha iyi yaşamak istiyorum deyip, bir adım ileri gitmek için, kendini yönetenleri, aydınları zorlayabilir. Hayır, böyle bir zorlama da yok. Ne daha iyi yaşamak istiyor, ne çektiği acıları durdurmak istiyor. Halk sanki kendi ölümüne seyirci.

Öküz – Yazılarınızda özellikle Kürt sorununa değiniyorsunuz. Bu sorun Türkiye'yi nasıl etkiliyor?

Altan – Türkiye'nin en önemli sorunu bu. Ülkeyi bütünüyle kilitledi. Öyle bir hale geldi ki, tüm dengeleri sarstı. Ama bunun dışında daha felaket bir şey oldu, şiddet anlayışı çok yaygınlaştı. Bu sorun ülkedeki tüm dengeleri altüst etti. Zaten çok harika bir durumda değildik ki! Türkler bu memleketin kaderine biz ortak olacağız diyor. Kürtler de haklı olarak, ben de bu vatanın çocuğuyum, ben de ortak olacağım diyor. Ama öyle bir yere kilitlendik ki, ne Türkler'den, ne de Kürtler'den, Türkiye'nin geleceğine yönelik olumlu bir proje ortaya çıkmıyor. Sadece günü kurtaran olaylar, demeçler, düşmanlıklar, ölümler-ölümler-ölümler... Bu şekilde bir ülke, çok parlak bir geleceğe gitmez. Eh, madem bu ülkeyi Türkler ve Kürtler birlikte batırmak istiyorlar, batırsınlar. Şimdi ortadaki en acil problem Türk-Kürt sorununu çözmek. Ancak çözdüğümüzde de, bu sorunun öncesine döneceğiz. O da pek matah bir şey değildi.

" Ben, Türkiy halk arasında dan, kolay kolay ğına inanıyorum halkın olmalı. V leri devleti yöne kiden beri benim nim bu görüşüm gulamaları yapa

Öküz – Peki, bir mucize olsa ve bu sorun çözülse. Diyorsunuz ki, bu sorunun öncesine döneceğiz. O zaman ne olacak?

Altan – Gelişmiş dediğimiz ülkelerle aramızdaki fark her geçen gün artıyor. Onların hayat tarzı, teknolojik gelişmeler... Bizden gittikçe kopuyorlar. N'apıcaz, bu gelişmeler içinde kendimize nasıl yer bulacağız. Bu, daha tartışma gündemine bile girmiyor, giremiyor. Savaşın en kötü yanlarından biri de bu zaten. Öylesine geri bir kavganın içine tıkılıp kaldık ki. Sonra düşmanlarımız böyle olmamızı istiyor, diyorlar. Düşmanlarımız böyle olmamızı istiyorsa, biz de onlara çok iyi yardım ediyoruz. Hele düşmanlarımız mahfolmamızı istiyor, hem de toplumun en zirvesine kadar herkes savaş alkışlayıcılığı yapıyor. Düşmanın bu kadar işine gelen bir savaşı, Türkiye'nin yönetiminde söz sahibi olanların böylesine sevinçle karşılaması biraz şaşırtıcı. Enver Paşa geliyor akla. Enver'de Almanlarla işbirliği yapıp bu ülkeyi batırmıştı. Peki bugün, bu savaşta Türkiye'yi batıranlar, kiminle işbirliği yapıyor acaba? Bir yandan düşmanla bizi batırmak istiyor, bir yandan da Türkiye'yi batıracak bir savaşı alkışlamak kuşku vericibir şey.

Öküz – Bu konuda yapılan açıklamalarda hep dış mihraklardan söz edilir. Sizce nedir budış mihrak?

Altan – Yöneticiler nedense Türkiye'de bir sorun olduğunu kabul etmek istemezler. Onlara göre Türkiye'de bir sorun yoktur. Eğer bir sorun çıkıyorsa, bunu muhakkak dışardan biri yapmıştır. İnsanın kendi beceriksizliğine, bu kadar zekadan yoksun bir sebep bulması, bana biraz çocuksu geliyor. Diyelim ki dış mihrak yok. Türkiye'de sorun olmayacak mı? Bunu söyleyebilecek bir adam var mı? Peki niye bu dış mihrak-

Akşamsefası

'nin devlet ile arış sağlama-ol alamayaca-Ülkede otorite halkın seçtik-nelidir. Bu, es-görüşüm. Be-en uygun uy-Özal'dı. ”

lar İsviçre'yi karıştırmıyor? Herkes İsviçre'yi çok mu seviyor? Niye Amerika birbirine girmiyor? Bin tane ırk bir arada yaşıyor. Bu dış mihrak, nedense hep Türkiye'yi karıştırıyor. Bu biraz tuhaf. O zaman sormak lazım; kardeşim sen kendi sınırlarını niye doğru dürüst korumuyorsun? Sen ne yapıyorsun ki, dış mihrak buraya cart diye girriveriyor, her istediğini yapıyor? Onların da o kadar sorunu var. Kimse onlara bir şey yapamaz. Ama kendi içinde hiçbir sorunu olmayan Türkiye'yi dış mihraklar çok kötü karıştırır. Bunlar zekadan yoksun açıklamalar. Ben bunları uçlamıyorum. Dönüp halka sormak gerek; bu kadar zekadan yoksun lafları sen nasıl yutuyorsun?..

Öküz – Refah Partisi'nin, Kürt sorununu çözmek için attığı diyalog adımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Altan – Ben bunları, bir sonuç getirmes de, umut verici gelişmeler olarak değerlendiriyorum. Bir barış iklimine ihtiyacı var Türkiye'nin. Türkiye bir savaş ve şiddet ikliminde yaşıyor. İnsanların, toplumun psikolojisi bozuldu. Bir cinnet haline gelmeye başladı her şey. Biz bu ülkede polisin, birileriyle çatışmasından sonra, kanlı resetler çıkarken alkışlayan insanlar görüyoruz. Vurulanlar çok kötü insanlar olabilir. Ama ne olursa olsun, bir ölüm alkışlanamaz. İnsan olmanın kendi içinde taşıdığı bazı değerleri vardır. Doğarken bazı değerlerle doğuyoruz. Adalet duygusu vardır her insanda. Vicdan diyebileceğimiz bir adalet dürtüsüyle doğar insan. Ama Türkiye'de, insanlar içgüdüsünü kaybediyor. Kanlar içinde birilerini alkışlayamazsın, bundan seyif duyamazsın. Savaşta bile olmaz bu. Generaller bile birbirlerine saygı gösterir. Hangi savaşta ölüm meydanını dolaşırken sevinçle oynayan, el çırpan bir general gördünüz? Onlar bile, elli bir ağırbaşlılıkla durur. Öldürdüğü düşmana saygı gösterir. Bütün bu değerlerden sıyrılıyor halk. Çaldırıyor. Bir cinnete doğru gidiyor insanlar. Bunu ortadan kaldıracak bir barış iklimi gerekiyor. İnsanlara yeniden insani değerleri hatırlatacak, bir barış iklimi gerekiyor. RP'nin bu girişimi belki de bu barış iklimini sağlayacak.

Öküz – Sizin ve ailenizin Turgut Özal'a yakınlığı herkes tarafından bilinir. Özal'ı bu kadar destekleme nedeniniz neydi?

Altan – Turgut Özal'ın çok önemli bir lider olduğuna inanıyorum. Özal Türkiye için büyük şanstı. Ve ben bunu yazdığım zaman dostlarım, okuyucularım bana çok sitem etti. Ama ben bunun doğru olduğuna inanıyorum. Özal, Türkiye'de devlet ile halk arasındaki ilişkiyi değiştiren ilk kişiydi. Bu çok önemlidir. Devletin egemen olduğu anlayışını yıkmak için harekete geçen ilk politikacıdır. Başka bir politikacı yok. Türkiye'nin hayat anlayışını değiştirmek için adımlar attı. Ne yaptı? Yaşayabilirsiniz, tüketebilirsiniz, bu günah değil. Ama bunun için para kazanmanız gerekir. İşte burada Özal'ın eleştirilecek kısmı vardır. Paranın nerede kazanılacağını Özal pek açığa kavuşturmadı ve para kazanma biçimi Türkiye'de biraz karanlığa doğru yol aldı. Bu eleştirilecek yanı. Ancak bazı aydınlar Özal'ın bu tarafını değil, yaptığı her şeyi eleştirdi. Bu büyük bir hataydı. Devlet ile halk arasındaki ilişkiyi yeniden düzenlemek gerekir. Geçen gün Ecevit, "Devlet adına hükümet teröristlerle el sıkışmaz" dedi. Peki devlet adına kim el sıkışabilir? Ya da sıkışamaz? Devlet adına kim yapabilir bunu? Bunu, hükümet yapabilir. Ama öyle bir hale geldi ki, devlet hükümeti de tanımıyor. Devlet kim o zaman? Hükümet devleti yöneten birimdir. Hükümeti de devlet saymıyorsak, devlet ne? Devletin halkın dışında bir çıkarı olabilir mi? İşte Özal, aradaki bu kopukluğu gidermek için harekete geçmiş bir adamdı. Yabancı paraya halk el süremiyordu. Bunu ancak devlet adamları yapabilirdi. Özal halka bu olanağı sağladı. Haberleşme devletin tekelindeydi. Çok az sayıda insana telefon verilirdi. Telsiz, casusluk yapılır diye yasaklanmıştı. Özal, "Alın siz de kullanın" dedi. Özal Türkiye'yi dünya ile bütünleştirecek bir sistem

“ Türkiye'de hiçbir zaman Marksist bir parti olmadığı için aydınlar, tarih boyunca devleti destekleyerek tutundular. Devletin içinden geçindiler. Devletin içinden bir yerlere gelmeye çalıştılar. Bunun için cuntalara bile girdiler. Kavga hep devleti ele geçirmek için oldu. Türkiye'de Özal ile birlikte devletin dışında, kitleye dönük bir hareket oldu. O zaman devlet ile halk arasındaki bir adamı desteklediğimiz için bize dönek dediler. ”

kurmak istedi. Ayrıca, Özal'ın tabuları yoktu ve devletin de tabularını yıktı. Federasyonu tartışabilmeliyiz dedi. Bugün bu cümleyi tekrar edebilecek başka bir adam yok. Var mı?

Öküz – Özal'ı savunmanızdan dolayı hep eleştirildiniz. Kimi entel liboş dedi, kimi de dönek. Peki siz gerçekten dönek misiniz?

Altan – Bu adice bir yaklaşım. Benim dönek olduğumu kim söyledi. Bu Komünist Partisi jargonudur. Bunu söyleyecek kişinin, benimle aynı partiye üye olması gerekiyor ki, dönersem bana bunu söylesin. Benim partidaşım mı var? Bakın, dönek sözcüğünü kullananlar, genellikle devlete en yakın gazetecilerdir. Ne tuhaf ki genelkurmayın belgelerini en çok yayınlayanlar, bütün gizli dosyaları, belgeleri en çok ele geçiren gazeteciler, bu dönek sözcüğünü ortaya çıkaranlardır. En büyük saldırı devletin bu iş birimlerine en yakın olan gazetecilerden geldi. Ben, Türkiye'nin devlet ile halk arasında barış sağlamadan, kolay kolay yol alamayacağına inanıyorum. Ülkede otorite halkın olmalı. Ve halkın seçtikleri devleti yönetmelidir. Bu, eskiden beri benim görüşüm. Benim bu görüşüme en uygun uygulamaları yapan Özal'dı. O'nu daima destekledim. Türkiye'de aydın her zaman devlet ile içiçeydi. Her zaman devleti tuttu. Biz Özal'ı desteklediğimiz zaman, devletin halkla ilişkilerini düzenleyen bir adamını destekledik. Onun için bize küfrettiler. Türkiye'de hiçbir zaman Marksist bir parti olmadığı için aydınlar, tarih boyunca devleti destekleyerek tutundular. Devletin içinden geçindiler. Devletin içinden bir yerlere gelmeye çalıştılar. Bunun için cuntalara bile girdiler. Kavga hep devleti ele geçirmek için oldu. Türkiye'de Özal ile birlikte devletin dışında, kitleye dönük bir hareket oldu. O zaman devlet ile halk arasındaki bir adamı desteklediğimiz için bize dönek dediler.

Öküz – Türkiye'de gerçek anlamda Marksist bir parti olmadığı için aydınların devletten güç almaya çalıştığını söylediniz. Peki, siz Marksist misiniz?

Altan - İnsanın kendine ne ad taktığı o kadar önemli değildir. Marks aynı zamanda bir filozoftu. Marks'ı politikaya uyarlayan ve kendi görüşleri doğrultusunda uygulayan Lenin'dir. Marks'ın hayatı, doğayı ve toplumu açıklama biçiminin doğru olduğuna inanıyorum. Bu anlamda Marksistim. Bu zamana kadar da, hayatımda bu görüşü yanlış çıkartan bir başka görüşle karşılaşmadım. Eğer karşılaşırsam, bu görüşümü de değiştiririm. Benim için önemli olan doğrudur. Ama pratik açıdan bakarsak, Marks'ın bu görüşleri doğru çıkmıyor. Hele Lenin'in yorumlama biçimi kesinlikle doğru çıkmadı. Çünkü devlet olduğu zaman, başına bürokratlar geliyor ve onlar da yönetici olarak ortaya çıkıyor. Ama ekonomide liberal bir ekonomiye inanıyorum. Ve ben Marksist bir felsefe ile liberal bir ekonominin kaynaştırılabileceğine inanıyorum. Yıllar önce "Marksist-Liberal" diye yazılar yazdım. Bu olay bugün İtalya'da gerçekleşiyor. İtalya'da zeytin ağacı uygulaması, Marksist bir felsefe ile liberal bir ekonominin kaynaşmasının ortaya koyduğu ilk deney.

Öküz – Hakkınızda beş ayrı dava var. Her an hapse atılabilirsiniz. Hapse girmekten korkuyor musunuz?

Altan – Tabii ki çok korkuyorum. Çok sıkıcı bir yer. Elli tane adamla senelerce aynı yerde oturuyorsun. Hiç kadın yok, flört yok, doğru dürüst bir eğlence yok. Elbette ki korkuyorum. Ama bundan korkuyorum demek, fikirlerimi söylemekten vazgeçeceğim demek değil. Çünkü fikirlerimi söylememek hapse girmekten daha çok korkutuyor beni.

Öküz – Yirmidört yıllık gazetecisiniz. Peki, medya hakkında ne düşünüyorsunuz?

Altan – Bu işe başladığımdan beri Türkiye'deki gazetecilik sistemine karşıyım. Yaşadığım rezilliklerde medyanın büyük payı var. Çünkü Türkiye'de basın, aynı aydınlar gibi, devletin organik parçası haline geldi. Halkın değil, devletin medyası oldu. Halkın doğrularını değil, devletin doğrularını haber yapıyor. Daima halkı devlete satar. Dün de sattı, bugün de satıyor. Gerçekleri araştırmıyor. Böyle bir medya olacağına da inanmıyorum. Ve inanmamaktaki haklılık payım da ortaya çıkıyor. Türkiye'de halk gazeteleri okumuyor. Bugünkü gazeteciliği de utanç verici buluyorum. En önemli konuları saklıyorlar.

Akşamsefası

DÜŞKOVALAYAN

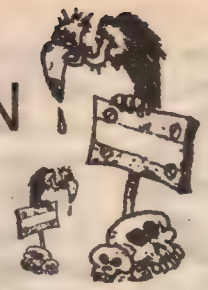

Atilla Atalay

MENEKŞE İSTASYONU

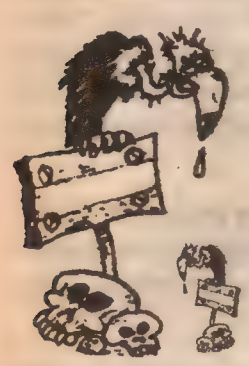

O sabahlarda, hayat aynı laz fıkrasını tekrarlıyor, biz yine gülüyorduk. Hani, laz, arabasıyla otobana tersten girmiş, korna sesleri, sellektörler, fren cayırtıları arasında aldırışsız ilerlerken, bir sigara yakıp radyoyu açmış.

"Evinizdeki bilimum haşerata, bit, pire, tahtakurusu, danaburnu, Sarayburnu, Beykoz... İşte şu elimde görmüş olduğunuz toz, fabrikası top attı, kendi harikalar yarattı..."

Seyyar satıcı "harikalar yaratan böcek ilacını" her zamanki repliklerini okuyarak tren yolcularına pazarlarken, sınıf arkadaşım Turan'a "Danaburnu ne ki lan" demiştim. "Çok saçma yaa, bi hayvana bi başka hayvanın organından isim koymuşlar." O da bana, bütün bedeniyle tuhaf kıvranma hareketleri yapıp, "Niye lan, Solcan Hakkı var ya" demiş, muzip gözlerinde, acayip birşey keşfetmiş gibi bir ışıltıyla sürdürmüştü, "Bi hayvan başka bi hayvanın adıyla anılıyo işte. Hem de tek organıyla felan değil. Gözlüğünü çıkar at, komple solucan o herif."

"Solcan Hakkı", Sirkeci-Halkalı banliyö trenlerinde bilet kontorlörüydü. Sabahları bizim "düz liseye", öğlenleri ticaret lisesine "lebalet talebe doldurup" taşıyan trende, Solcan Hakkı'yla bi şekilde karşılaşırdınız. Öğlenciler, bi zaman var olduğu ileri sürülen bıyıkları yüzünden O'nu "Badem" diye kızdırırken, seyyar esnaf niyeyse Hakkı'dan "Yorgansız" diye sözederdi. Rivayet, son trenlerde kanepeye uzanıp döşeğindeki gibi mışıl mışıl uyurmuş, bi tek pijamasıyla yorganı eksikmiş sanki. Biz de, daima tren hareket ettikten sonra yapıştığı vagon kapısını açıp, içeriye sızmak için, kapının iki kanadı arasında yaptığı kıvrım büklüm tuhaf hareketler yüzünden O'na "solucan" ismini takmıştık. Bileti olmayanlar hangi vagona bineceğini anlayıp kaçmasınlar diye son saniyeye kadar peronda dikilir, tren hızını alırken, fırlayıp gözüne kestirdiği vagonun kapısına yapışırdı. Önceleri gri karton, daha sonra saman kağıda dönen biletleri sırayla kontrol edip, yırtmak üzere vagonun koridorunda ilerlemeye başladığında, biletim olsa bile kalbim küt küt atardı. Çünkü biletsiz yakaladığı "talebelere" ceza keserken, vagon ahalisi önünde söylemedik laf bırakmaz, hızını alamadığında talebenin kafasına bi tane ekleşterdiği bile olurdu.

"Solcan", anne babası yanında seyehat eden küçük çocuklara, her zamanki gestapo tavrının dışında, şefkatle yaklaşırdı. Yüzünde tuhaf bir gülümsemeyle, usulca ufak yolcunun başını okşayarak, "Sen kaça gidiyosun bakiyim küçük" diye sorardı. Ökseye tutulan minik yavru, eğer "bire, ikiye, üçe..." filan gibi yanıtlar verirse, yüzü anında değişir, bildik gestapo tavrıyla çocuğun anne ve babasından bir bilet daha isterdi. Bilindiği gibi okula giden çocuklar bilete taabiydi. "Daha okula gitmiyo amcası" ayaklarıyla devletin memurunu kandırmaya çalışmak başlıbaşına bir suçtu Aslında, istasyon şefliğinde zabıt tutulması gerekirdi, falandı filandı. "Solcan Hakkı" cezayı keserken tongaya düşürdüğü yavrucağın yüzüne asla bakmamaya özen gösterirdi.

Hakkı hariç, ben trenin herşeysini severdim ama. Hele Menekşe İstasyonu'nu. Gün doğmadan, manyak kahkahalar atan martıların eşliğinde, gölle denizin birleştiği, "kartpostal gibi" manzaranın kenarından Menekşe İstasyonu'na inmek... Sen bunun klibini çekebilir misin Apo? Neyse, boşver şimdi... Evlerde uyku mahmuru sarı ışıklar, camlarda çaydanlık buharı, radyoda bağlama takımından oyun havaları, yosun kokusu sinmiş rüyalara karışan anne sesleri, "beş dakkacık daha"lar, gidip, birlikte uyuyan treni uyandırırdık.

Öbür istasyonların yeri de başkaydı. Florya'dan, bizim liseli, Şelale diye bir kız binerdi, "camdan sarkmayınız" ibaresinin tam da üstünden, sarkıp, Şelale'nin perondaki yerini belirler, vagonuna düşmek için koşuşurduk. Vagon degiştirme operasyonumuzu biletsizliğimize yoran Solcan, haybeye peşimize takılırdı. Yeşilköy İstasyonu... Biz orda iniyorduk. ben o sıralarda Cankurtaran İstasyonu'ndan gözüken Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ni ve oraya gelen "orospuları" merak ediyordum. Boşbulunup bu merakımı açtığım bir sırada Turan benimle, "Kazlıçeşme İstasyonu'nun yanında da pezevenk ve godoşlar için hastane var" diyerek dalga geçmişti.

Gırgır Dergisi'nin sabahlarında, yine aynı manyak kahkahalı martılar, karbonatlı sabah çaylarına eşlik eden, poğaça, pooça, poça, povça ya da poğçalar... -Cağaloğlu'ndan Sirkece'ye inerken seyyar satıcı, pastahane ve büfelerde, tüm bu yazılışlarını gördüm. Hepsi aynıydı, ama her seferinde bir başka türlü yazılanın tadına bakıp, kendimle uyku kaçıran oyunlar oynadım-. Çizilen son karikatürler, balon ve yazılardaki son "tashih"lerinin ardından, Şükrü gidip Üsküdar Vapuru'nu uyandırır, biz Ertan'la "Halkalı istikametine gidecek olan" günün ilk trenine binerdik. Şükrü, Ertan, ben Sirkeci'ye kadar beraber yürürken, işine gelmekte olan taze kalabalıkların arasından, kendimize dönüş yönünde yol açmakta zorlanıyorduk. Henüz sürülmüş aftırşev kokan vilayet ve banka memurlarıyla Doğubank ve kırtasiyeci esnafı, işlerine yetişmeye çalışırken, tersten üstlerine üstlerine gelen bu yorgun heriflere tuhaf bakıyorlardı sanki. O sabahlarda, hayat aynı laz fıkrasını tekrarlıyor, biz yine gülüyorduk. Hani, laz, arabasıyla otobana tersten girmiş, korna sesleri, sellektörler, fren cayırtıları arasında aldırışsız ilerlerken, bir sigara yakıp radyoyu açmış. radyoda telaşlı bir anons duymuş sonra. Anons, sözkonusu otobandaki sürücüleri, ters yönde ilerleyen bir arabaya karşı uyarıyormuş. Laz, anonsa sinirlenmiş. "Ohoo" demiş, ne bi tanesi, kaç bi tane"

Ertan ve ben tersine giden bomboş trenin sınırlı sayıdaki yolcularındandık. Diğerleri, oraların pavyonlarında çalışan garsonlar, geceden vagonda uyuklamış sarhoşlar, bir de o zamanlar hepsi Cağaloğlu'nda olan gazetelerin servisi kaçırmış" gececikleri". Günaydın, Hürriyet, Milliyet ya da Cumhuriyet'ten tek tük makinacılara, sayfa sekreterleri... Trenin kalkmasına yakın Eminönü'ndeki çiçek mezatından dönen bir kaç roman, ellerinde karanfiller, yasemin, sümbül ve gül demetleriyle binip, trenin akşamdan kalma kokusunu tazelerlerdi. Sonra, üç otuz paramızı çalsalar noolur, Menekşe kaçıp gitse, Halkalı'da sabah güneşi gözümüzü pis pis kamaştırsa kaç yazar? Yasemin kokulu bir beşikte kim uyuyakalmaz ki.

Kimisi vapurları daha çok sever. Denizotobüsüne şiir yazanına, hafif metro görünce içlenenine henüz raslamadım. Ama ben, belki de asla bir daha aynı vagona binemeyeceğimi bildiğimden, hiç bir imdat frenine aldırış etmeden akıp giden trenlere, öküzlerinki gibi karşılıksız bir aşkla bağlıyım...

Akşamsefası

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

MUSTAFA ÖZKAYA

"Eve gittim, yemek yiyoruz ben gülmeye başladım. Hanım 'ne oldu?' dedi. 'Ne olacak artist oldum' dedim. Sabahı zor ettim. İlk film böyle başladı, sene 64. Şimdiye kadar kaç bin film oldu bilmiyorum. Gün de üç filmde oynuyorduk.

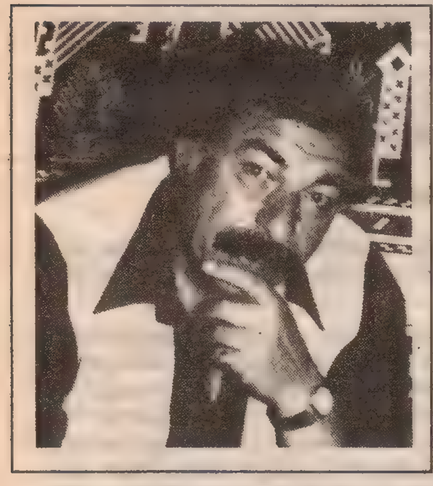

Zaman zaman size Ayhan Işık Sokağı'nı, Gazeteci Erol Dernek Sokağı'nı, Sadri Alışık Sokağı'nı, oralardaki oyuncu kahvelerini, Nazmi Özer'in kahvesi Yeşilçamsevenler Derneği'ni de anlatmak istiyorum. **"Yine birgün kahvede oturuyoruz"** diye başlayan ya da **"Yine birgün Ayhan Işık Sokak'tayız"** türü güncel öyküler, portreler de anlatmalıyım. Ayhan Işık Sokağı'nı, Gazeteci Erol Dernek Sokağa bağlayan köşedeki **"Yuvarlak Masa"** da denen meyhanede yapılan neşeli sohbetleri, gördüğüm yüzleri de anlatacağım.

Yine bir gün Nazmi Özer'in kahvesine uğradığımda tanışmıştık Mustafa Özkaya ile. Daha sonra Assos'da karşılaştık. Film çekimi için gelmişlerdi. Ünsal Emre vardı yanında. Ona hemen hergün kahvede ya da Ayhan Işık sokakta rastlama mümkün. Mustafa Özkaya da sinemanın **"kötü adamlarından."** Sayısını hatırlamadığı yüzlerce filmde oynamış. **"1944 yılında Urfa'da doğdum. 9-10 yaşlarında sinemada teşrifatçılık yapıyordum. Sinemayı çok seviyordum. O zamanlar da iyi giyinirdim, kibar konuşurdum. Hüseyin Peyda babamın süt kardeşi olur. İbrahim Tatlıses de bizi tanır. Amcaoğullarımın arkadaşıdır. Urfa'da bana sürekli artiste benziyorsun, artist ol diye takılırdı arkadaşlarım. sinemada teşrifatçılık yaparken kibar konuştuğum için beni locaların olduğu bölüme verdiler. Benim gözüm perdede, sürekli filmleri izliyorum. Daha sonra Adana'ya amcamın yanına gittim. 17 yaşıma kadar onun yanında kaldım. Kahvede çalışıyordum. Orda da herkes seviyordu beni. Filmlerde İstanbul'u, Ankara'yı falan görüyorum. Amcama Ankara'ya gideceğimi söyledim. Bossa fabrikasında da çalışmıştım. Orda dokumacı oldum. Bir gece amcam bizi sinemaya götürdü. Üstümde lacivert bir elbise var, 150 liraya diktirmiştim. Yumurta topuk beyaz bir ayakkabı, kravat var. Film arasında onlara gazoz almaya giderken locadan 'şuna bak artiste benziyor' diye laf attılar. Baktım üç bayan bir ekek oturuyor. Bayanın birine kafam takıldı. Güzel giyinmiş, güzel bir hanımdı. Sinemadan çıkınca amcamın kaynanasına gittik. Bir de baktım aynı sokağa o laf atan kadın da geldi. Yan yana evlere girdik. Amcamın kaynanasına bekar mı diye sordum. Bekar olduğunu öğrenince bana istesene dedim. Sabah konuşmuşlar, 'seni beğenmiş, istiyor' dedi. Hemen nişan yaptık. Sonra ben Ankara'ya gittim. Bir süre çalıştım. Adana'ya döndüm, evlendik. O sıralar Almanya'ya gitme projesi çıktı. Dokumacı alıyorlardı, müracaat ettim. Davetiye bekliyorum, haber yok. Meğer eve üç kez davetiye gelmiş, hanım gitmemi istemediği için davetiyeleri yok ediyormuş. 'Almanya'ya gider de dönmez' diye."**

Zaten aklı İstanbul'dadır Mustafa Özkaya'nın. Eşinin davetiyeleri yırttığını öğrenince de valizini toplar İstanbul'a gelir. kimseyi tanımıyordur, kalacak yeri yoktur. **"Tarlabaşı diye bir yer duymuştum, Adana'lılar falan oralarda kalıyormuş. Mahalleden çocukları gördüm, hep yardım ettiğim insanlardı fakat hiçbiri bana yardımcı olmadı."**

Çok içerler bu duruma. İş aramaya başlar. **"Kürt Yaşar diye ünlü biri vardı, ona gittim, iş istedim. Kahvelerinden birinde işe başladım."** Bir süre Kürt Yaşar'ın yanında çalıştıktan sonra ayrılır. İyi de para kazanmıştır.

Sonra birgün sinemanın karakter oyuncularından, Kudret Karadağ ile tanışır. **"Seni çok sevdim, ziyaretimize gel çayımızı kahvemizi iç dedi. Ziyaretlerine gittim, sonra sık sık gitmeye başladım. Bir gün Turgut Özatay, Feridun Karakaya, Danyal Topatan oturmuş okey oynuyorlar, eski Ceylan kahvesinde. Oyundan biri kalkınca ben oturdum. Onlarla da arkadaş olduk. Yine birgün film çekiyorlar, Turgut Özatay 'izlemek ister misin?' dedi. Gittik, komseri oynayacak kişi gelmemiş. Turgut Özatay '5 dakikalık bir iş var, yardımcı olur musun?' dedi. Oturdum masaya, ışıklar yandı, ben sanki saunadayım. Rolümü bitirdim, bir alkış koptu."**

İlk rolünde başarılı olmuştur Mustafa Özkaya. **"Sen tiyatrocu musun?"** der Turgut Bey. Ertesi gün tekrar çağırırlar oyunun devamı için. **"Eve gittim, yemek yiyoruz ben gülmeye başladım. Hanım 'ne oldu?' dedi. 'Ne olacak artist oldum' dedim. Sabahı zor ettim. İlk film böyle başladı, sene 64. Şimdiye kadar kaç bin film oldu bilmiyorum. Gün de üç filmde oynuyorduk. Baş kötüyü oynadığım çok filmim var. Ayhan Işık'la, Fikret Hakan'la, Ahmet Mekin'le karşılıklı oynadık. Kadir İnanır bir çok filminde beni oynatmıştır. Sinemaya aktör olarak başladım, hiç figüran oynamadım. Ayhan Işık'la Kudüs diye bir filmde oynuyoruz, bütün cinayetleri ben işliyorum, Ayhan Abi'nin üstüne kalıyor."**

Hatırladığı filmler arasında Kadir İnanır'la Vahşi Arzu, Cüneyt Arkın'la Malkoçoğlu'lar, Reyhan, Emmioğlu gibi filmler vardır. **"Her filmde anılarımız, kazalarımız var. Yılmaz Atadeniz Casuskıran diye bir film çekiyordu. Adalarda, denizin ortasındayız. Motorda dayak yiyorum ve denize düşüyorum. En son düşen ben olduğum için, düştüm ve motorlar uzaklaşmaya başladı. Ben kaldım orda. Kara uzak. Sonunda Atadeniz beni soruyor, ben yokum. Unuttuklarını farkedip dönüyorlar."**

7 yıl sinemadan uzaklaşır Mustafa Özkaya. **"Seks filmleri başladı, sinemadan uzaklaştım. 83'de tekrar döndüm. İlk filmime Erol Taş'la başladık. Ben sanat anlayışıma o filmleri uygun bulmuyordum, o yüzden oynamadım."**

Yine bir filmde tecavüz etmek için kadın oyuncuyu kovalıyordur. Kadın gelinlikle ormanda kaçar, Mustafa Bey kovalar. Sonunda kadın tökezler, yere yuvarlanır ve **"Allah rızası için yapma"** der. İşte tam o sırada Mustafa Özkaya elini kaldırarak **"stop"** diye bağırır. **"Allah rızası için ben canımı veririm."** der. Bu diyalogları değiştirmezseniz, ben oynamıyorum deyince, diyaloglar değiştirilir ve sahne çekilir.

"Hiç bir hükümet sanatçısına sahip çıkmadı. Atamızın bir sözü vardır, 'herkes okur, herşey olur ama sanatçı olamaz' anlamında. Şimdi Ankara'ya sesleniyorum, bu sanatçılara sahip çıkın. Bu insanlar 65 milyon insanı güldürüyor, düşündürüyor, ağlatıyor. Biz merhamet ya da para istemiyoruz, değer verilsin, sahip çıkılsın."

şeyedi **YORUM**

"ŞEYEDİ'LER ve YORUM'LARI"

CAN BARSLAN

TANIMLANAMAYAN *"İSTANBUL'DA DA DENİZE GİRİLECEK YER KALMADI ABİ"* OLAYLARI

Hayatımın bir döneminde kendimi 350 gram peynirli su böreği sanıyordum ve hiç de mutlu değildim... Çünkü insanlar daha çok, bu meretin kıymalısını seviyorlardı ve birbirlerinin gözlerinin içine bakmak yerine kömür ateşinde kızartılmış zeytinli tombul salam yemeyi tercih ediyorlardı... Bence iyi fikir... Bu haftaki yazının konusunu yabancılaşmaya ayırmak istiyordum ama son anda ayağımı çekyat'ın kenarına vurdum ve dünyanın tüm değerlerine sinkaf ettim... Sonra affedilemez bir hata yaptım ve bütün televizyonlarda gösterilen Sabah Şekerleri programlarını seyrettim... Gördüm ki doğada yalnızca karıncalar, etoburlar ya da tavuklar yok... Yaşamlarını sadece "gelen faksları okuyarak" devam ettirebilen yaratıklar da var... Ayrıca bu canlılar, "kendilerini hangi kameranın çektiğine bakarak" eğlenmesini de çok iyi biliyorlar..., Teknolojinin bana sağladığı bir kolaylıktan yararlanarak televizyonu uzaktan kapattım ve yere eğileeeuuuuuaahhhhhh!.. diye uzun uzun esnedim... Uykum vardı... Uzaktan kumanda cihazını yere bıraktım. Yüzümü yastığa gömdüm ve omurilik soğanı ile Tekirdağ'ın meşhur kırmızı soğanı arasındaki farkı düşünürken uyuyakaldım... Birkaç sokak ileriden Çıtır Kızlar'ın sesleri geliyordu... Kalkıp bakabilseydim dünyanın en önemli gizini, Çıtır Kızlar'ın nereye gittiklerini çözebilecektim... Boşver dedim, uyudum...

Akşamsefası

ŞEHİR AŞKİYASI

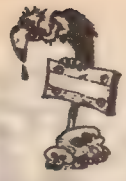

Sezai Sarıoğlu

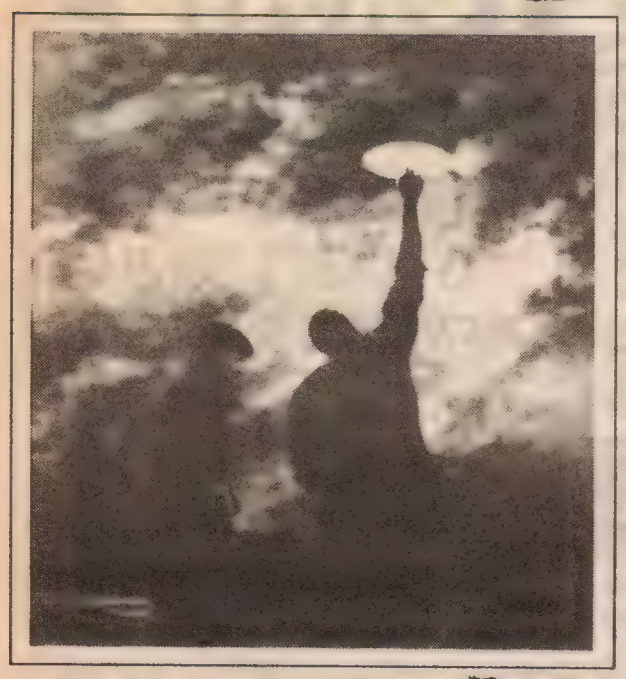

'Sahillerimize gemi yanaştığında hep beraber tepelere kaçardık'

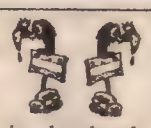

"Bir gemi yanaştı mıydı o günler sahillerimize, hep beraber kaçardık evvela tepelere. Hep beraber dönerdik sonra ürkek ürkek sahile, 'bu gemi neyin nesi' diyerek. Ve, ne onlar anlardı ne de biz çekip giden geminin neyin nesi olduğunu... Köyden çıktıkça insanlar, Lefkoşa'da başlayan Türklük-Rumluk tartışmalarıyla yüzleşecekler ve bir başka dövüşeceklerdi artık işyerlerinde eskisinden. İçki masalarında daha az buluşacaklar, birbirlerine daha az gideceklerdi artık. Ve birbirleriyle köylerinde dalaştılar mıydı, civar köyler koşuşacaklardı taraf olanların yanına... Götürüldükleri yere böyle götürüleceklerdi hızla..." (Arif Hasan Tahsin. Aynı Yolu Yürüyenler Farklı Yere Varamazlar)

Sözler Ayatatoro köyünde doğan, Kıbrısta bilge bir vakanüvist olarak bilinen Arif Hasan Tahsin'e ait... Kuzey'den ve denizden gelenin Kıbrıs'ı yok edişine ilişkin bu hatırlatmalar; otorite tarafından, mecburi olarak "1974 Mutlu Barış Harekatı" olarak adlandırılanın özüne karşı sitemi, "kaderi ve keder"i içeriyor.

Olgu olarak ve sorun olarak Kıbrıs'ı kavramak önemli. Bunun için Ada'ya ilişkin resmi okumaları, tarih/coğrafya kitaplarından oluşan bilgileri terk edip yeni bir okuma, anlama süreci gerekiyor...

Muhtelif muhalifler için özellikle gerekiyor... Haritanın mecbur kenarını, tarihin ve talihin ahını alarak Ahdeniz'e dönüşen Akdeniz'i ve içi aşk dolu adacığı bilmek için muhalif okumalar gerekiyor...

Resmiyetin yazdığı herşeyi tersinden okuma kılavuzu gibi birşey...

SİR + PAŞA = TURAN

Tarih bir bakıma "bir zamanlar ve şimdi"nin özetidir. Şu anda Güney Kıbrıs'ta Lefkoşa Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Niyazi Kızılyürek aktarıyor ve ekliyor:

"Kıbrıslı Türklerin en çok değer verdikleri millet İngiliz milletidir. Türklerin kafasında İngilizlere karşı hiçbir siyasi düşünce yoktur... İngilizlerin Kıbrıs'ı işgallerinden sonra babalarımızdan İngilizlerle aramızda yalnız kelime-i şahadet farkı olduğunu işittiğimiz malumdu...vb." (1930'lu yıllar Kemalist Kıbrıs Türk Basınından...)

İşte Kıbrıs Türk 'yukarı' sınıfının siyasal ideolojisi ve toplumsal kimliği biçimlenmişti:

SİR + PAŞA = TURAN."

Aradan yıllar ve yollar geçer. İngiliz sömürge savcılığından ırkçılığa terfi eden Denktaş bile, Atavatan Türkiye'nin tavrı karşısında bir zaman sonra kekelemeye başlar! "Kıbrısta Yukarı Sınıflar Ve Kimlik Sorunu" makalesinde Niyazi Kızılyürek'ten okuyoruz:

"Kıbrıslı Türklerin ideolojik ulusçuluğu doruk noktasına yükselmişti. Bu yalnız ve aciz çocuk Türkiye'ye Tanrı-Ana diye sarıldı ve inandı. Bu inanç R. Denktaş'ı bile rahatsız etti. 1966'da yazdığı '12'ye Beş Kala' adlı kitabında şöyle diyor: 'Kıbrıs Türkü'nün en büyük kuvveti anavatana kayıtsız şartsız bağlı olmasındadır... En büyük zaafı da anavatanı yönetenlere kayıtsız şartsız inanmış olmasıdır.' ... Kendi öz gücüne güvenmeyen, başkalarının gücünü abartıyor. Güçsüz insan ateşe tapıyor..."

"Paşalar ve Papazlar" Niyazi'nin bir diğer kitabıdır... Paşalar ve Papazlar... TMT, EOKA-B, Taksim ve Enosis... Bunlar savaşın adresi değil midir?

"Savaş kaç, barış tut" zamanı hiç bir zaman eskimiyor... Kıbrıslılık bilincine karşın, adanın Türkiye'nin ya da Yunanistan'ın yavrusu olduğunda direnen şoven anlayış, tarih dışı yanlış bir "biz" uğruna kendi kimliğinden, coğrafyasından vazgeçmeyi geliştirir. Londrada 1987 yılında gerçekleştirilen "1. Genç Kıbrıslı Türk Aydınlar Paneli"ne sunduğu "Kıbrıs Türk Edebiyatında Kimlik Sorununun Tarihsel-Toplumsal Nedenleri" başlıklı tebliğde şair-yazar Mehmet Yaşın ironik hatırlatmalar yaparak sanki günümüzün dramını tasvir eder:

"Evet, iki Kıbrıslı toplumun hala benzersiz bir benzerliği var. Lola Halil'in "Remember Cyprus" adlı romanında dediği gibi: 'Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türklerin üzerinde anlaşabildikleri tek nokta Kıbrıslı olmadıklarıdır."

Bu da aynı Kıbrıslılar oluşumuzun kanıtıdır!"

Daha işin başında Kıbrıs Meselesi ve Kıbrıs Meseli, "ilk kurtaran, son kurtaran, en son kurtaran" parodisine dönüşür...

"İyi de kim kurtaracak bizi en son kurtarandan?" (M. Yaşın)

Şovenist tarih anlayışı ile "öldürme ve öldürülme", "kahraman ve hain" kavramları arasında yapısal bir ilişki sözkonusudur. "Öteki" ile ilişkileri dışardan gelenlerce yasaklanan bir coğrafyadadır Kıbrıs.

"Kendi kimliğimizi kanıtlamanın yolu olarak öldürmeyi ve öldürülmeyi seçiyoruz. Ne kadar Kıbrıslı Rum öldürürsek, o kadar 'Türk' oluyoruz... (...) Kıbrıslı bir insanın öldürmekle edindiği bireysel kimlik, onu ulusal kimliğine bağlıyor. 'Türk' öldürmekle kendi kişiliğini, 'Yunanlılığını' kanıtlıyor ve 'Rum toplumunun' üyesi olma hakkını kazanmış oluyor!"

(M. Yaşın)

Kimliklerin "ölümüne" oluştuğu bir iklimde doğal olarak hamasi, ırkçı "şiirler" ortaya çıkıyor. Şiir okunup bittiğinde ortada hiçbir Rum kalmıyor, böylece şiiri yazan, okuyan ve dinleyen ırkçılar rahatlıyor. 1969 savaşlarının ardından kurulan "Kıbrıs Türk Mücahidinin Sesi Bayrak Radyosu"nun açılışılında ve kapanışında yıllarca okunan ***KİN*** adlı şiir şöyle:

"Öç almaktır yegane tasam/ Sıra gelse savaş meydanına uğrasam/ Bir günde bin gavur kellesi doğrasam/ Bu kin benden vallahi de gidemez/ Bin gavur kellesi bir kin ödemez/

Otuz bininin taşla ezsem başını/ On bininin pensle söksem dişini/ Yüz bininin çaya döksem leşini/ Bu kin benden vallahi de gidemez/ Bin gavur kellesi bir kin ödemez/

Kırk binini süngü ile pullasam/ Seksen binini cehenneme yollasam/ Yüz binini ipe çekip sallasam/ Bu kin benden vallahi de gidemez/ Bin gavur kellesi bir kin ödemez"

Belki de bu nedenle de, M. Yaşın "Söz Verici koltuğu" isimli şiir kitabında *"Yorgos Bu Tam Bir Rezalettir"* başlıklı şiirinde şöyle seslenmektedir dünyaya:

"–Burası yeni doğanları ölülere kurban eden bir ülke– (...)

– Onlar iki çakmak taşıydılar Ege'de, birbirine sürtünen iki çıplak gövde–

'İşgal edilen bir adadır arkadaşlık!' (...)

Yorgos, bu tam bir rezalettir!

Sana diyorum Yorgo bu Kıbrıs Meseli tastamam bir rezalettir – ve aslını istersen meselden de bunaldım artık–

Ben hiçbir neden olmadan uyuyabilmek istiyorum kendi evimde....."

"Anadan doğma sömürge adası" da ne demek?

Kıbrıslı Türk şair Filiz Naldöven "Anadan doğma sömürge adası/ ülkesi Kıbrıs" sözleriyle bağlılık ve bağımlılığın ne denli içselleştiğini vurgular.

Filiz; "hep kaldıramayacağımı kucakladım" der... Ada su çekmiştir besbelli, ağırlaşmıştır ve kaldırılamamaktadır. Bir şiirinin adının "Nüklear Başlıklı Kız" olması rastlantı değildir: "Ne dildir/ ne susku/ aramızdaki ses/ yabancılık"...

O, her iki tarafın otoritesine inat yakasına "kimlik çiçeği" takarak gezer Filiz... Hüznü damıtıp elbette...

Balık Pazarına bir ramazan akşamında yürüyüşe çıkan Kıbrıslı şair Faize Özdemirciler; "Bir Rum meyhanesinde/ Berber Salih'le/ konuşmalıyım 'Kıbrıs Meselesi'ni balıkçı Zoti'yle" der... Ama bununla yetinmez yaseminlerden söz ederek, "düşünmediklerimizi" düşündürmeye çalışır bize: "Dizilme zamanı/ güney'deyiz/ kuruma zamanı/ kuzey'de/ Hiç düşünmeyiz/ neden doğu-batısı yok/ yurdumuzun diye"

Sizce hangi ülkenin sadece kuzey'i ve güneyi vardır... Güneş nereden doğup batar, doğu'suz ve batı'sız bir ülkede...

Erken kalkmış ama geç kalmış bir çocuktur belki de Kıbrıs... Düşleriyle hayatı arasında açık giderek artmaktadır... Kişi başına düşen düş miktarı da, kişi başına düşen düşmanlık ve düşüş miktarı çok fazladır... "Acı Sürgün" şiir kitabının yazarı Hakkı Yücel'in sözüne kulak verelim:

"Kıbrıs'ın siyasi ve kültürel tarihi aynı zamanda bir geç kalmışlıklar tarihidir. Umuyor ve diliyorum ki bireysel ve toplumsal anlamda varolup olmamak kadar önemli olan kültür-kimlik olgusunun çözümlenmesinde de aynı geç kalmışlığı yaşamayız."

Hem gecikmek hem ikiye bölünmek ne büyük acıdır..

Ulus Ötesi Kıbrıs Meydanı

"Ulus Ötesi Kıbrıs" kitabında Niyazi Kızılyürek kendi felsefi-kültürel bakış açısından önemli saptamalar yapıyor:

"'*İnsana Son, Yaşasın Ulus*' anlayışını taşıyan Kıbrıs Türk ile Kıbrıs Elen milliyetçileri güçlü söylemlerine ve ulusal bilinci kuvvetlendirmek için giriştikleri yoğun çabalara karşın ulusun kapıönünde kalıvermişlerdir. Vize alamayan Enosis ile vizesiz kalan Taksim için yapacak fazla bir şey yok. 'Daha çok Elenizm' istemi Kıbrıs ülkesini bütünüyle ortadan kaldırabilir. Kuzey Kıbrıs'ın 'Türk olup, Türk kalacağını' iddia eden fetihçi bir anlayış, yeni savaşlara davetiye çıkarmaktan başka hiçbir işe yaramaz. (...)

Kıbrıs, Kıbrıslıların, Elenlerin, Türklerin, Kıbrıslı Rumların, Kıbrıslı Türklerin, Karpazlıların, Baflıların sıcak yakınlıklar içinde yaşayabileceği bir ada olabilir. Bunun için yaşlanmış bulunan bütün "milliyetçi devrimcilerin" uluslarını ve silahlarını mevzilerinde bırakıp, Ulus Ötesi Kıbrıs meydanında toplanmaları gerekir. Göze göz, dişe diş diyerek gözsüz dişsiz kalmaktan daha iyi olsa gerek çoğalmak..."

Bacak kadar haşarı bir şiirin anımsattıkları

Neşe Yaşın'ın, Kıbrıslı bir Rum tarafından bestelenmiş, Güney'de sivil, alternatif şarkı olarak okunan şiirine kulak verelim:

Yurdunu sevmeliymiş insan
Öyle diyor hep babam
Benim yurdum
İkiye bölünmüş ortasından
Hangi yarısını sevmeli insan?"

Bir banka oturup Rum tarafındaki komşularını seyreden, uzaktan el eden yaşlı bir Kıbrıslı Türk ninenin sözünü anımsıyorum:

"Anneleri aynı güneşe çamaşır serenler düşman olamazlar..."

O kanlı Yazda içimizdeki çığlık şuydu:
Kaç, tavşan! Ölüm ok gibi fırladı yaydan!
çiğnedi yüreği korkunun ağır tankları!
kaç, tavşan! İşte gene gökte bir uçak delirdi,
yerde tetik çeken parmaklar delirdi, kaç, tavşan!
Asker oldu Aşk'ı yazan! Asker oldu aşkı yazan!
Kaç, tavşan! Kaç! çevrildi sayfası 'bahar'ın!
Kaç, tavşan! Sen burda ölürsün!
Bir keder bombası dönüyor içinde yüreğimin!
Kaç, tavşan! Gene mayına bastı hayat!
Kaç, tavşan! kaç, tavşan! kaç!
Gene idam kütüğüne yatırdılar 'yarım barış'ı!

(Fikret Demirağ, Lefkoşa, 1974 Yazı)

Akşamsefası

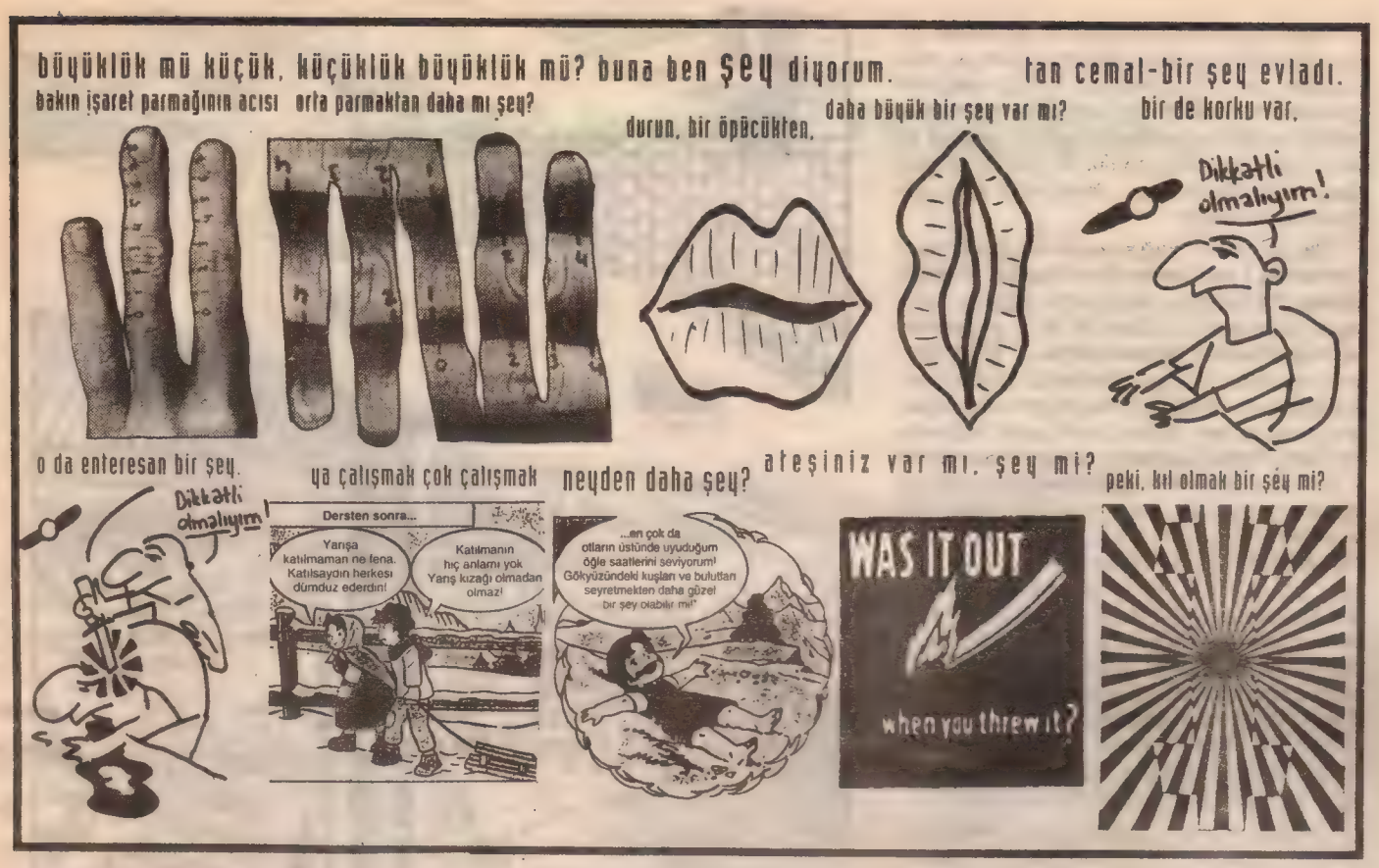

AZİZ SİVASLIOĞLU

Anneme Diyemediğim

İnsan
Annesinden utanır mı
Ben utanıyorum

Ona
"En çok beni sevseydin
Babamla değil
Benimle uyurdun"
Bile diyemiyorum...

Babamın İşleri

Babam çok öfkeli
Babam dünyayı
Değiştirmek istiyor

Başaramayınca da
İçki içiyor

Farkında değil ama
Babam kendini değiştiriyor

Ayça Şen

HİÇBİR ŞEYDEN ŞİKAYETÇİ DEĞİLİM

Bacağım daha yeni iyileşmişti ki, yeni bir bahtsızlık milyarlarca insan arasında yine beni buldu.. Ben bir kapıcı öldürdüm...

Yanımda arabasıyla durup beni bir yerlere bırakmak isteyen adama "neden, neden, söyle hadi neden allahın belası, neden tek başıma gidemiyorum ha salak? Sokak süprüntüsüne mi benziyorum? Çek git! Çek git otuzbir çek" dedim içimden, aynı anda dışımdan. Arabadan inip öyle bir dövdü ki sokak ortasında beni, yerde oturmuş saçlarımı düzeltip ağzımdaki kanları sildim arabanın bıraktığı egzost dumanını içime çekerken. Taze kanları genzime indirirken sigara yaktım acilen. Şaşkınlığımın verdiği görüntüyü bine katlamamak ve durumu hemen kabullenmiş olmamak için ayağa kalkmadım. Bir süre oturup yerde sigaramı içtim. Sonra sürüne sürüne kırılan bacağımı doktora taşıdım. Gelen polislere de şikayetçi olmadığımı söyledim, çekip gittiler. Değiştiremeyeceğim şeyler için nasıl uğraşabilirim? Hangi biri için uğraşabilirim?

Eve gelmeye korktum evdekiler yüzünden. Kırılan bacağımdan daha çok acı verecek olan somut gerçeklerinden. Elindeki cetvelle kulağımı ikiye ayıran ilkokul öğretmenimi sürdürtmüşlerdi de bir şey mi değişti? Tabi ki hayır. İşte yine evdeyim. Hem de bu sefer bacağım kırılmış, yüzüm parçalanmış.

Hiçbir şeyden şikayetçi değilim. Hiçbir şeyden. "ATAM İZİNDEYİZ" lafını okul bahçesinde her gördüğünde yıllık izinde sanan çocukluğumdan bile. Okuldan hep yıllık izin bekleyen çocukluğumdan ve bana dokuz yaşındayken gösterdiği porno kitabı aylarca kimseye söyleyemeyip kabuslar gördürten, kuzenimin sapık dedesinden de şikayetçi değilim.

Posta kutumdan mektuplarımı çalıp okuyan ve yerine parça parça zarfıyla geri koyan şüpheli komşularımdan bile şikayetçi değilim. İstemeye istemeye beni okula gönderen ailemden ve istemeye istemeye bana hediye alan, fiyatını yüzüme vuran eski sevgilimden bile şikayetçi değilim.

Bu ay maaşını zamlı alıyorsun diyen, almadığımda da "diğer ay için demiştim" diyen patronlardan da şikayetçi değilim ve hatırı kalmasın diye zorla saçma sapan konuşmalarına katıldığım arkadaşlarımdan da...

Bir türlü prense dönüşemeyen, hayatta gürültü yapmaktan ve arabaların altında kalıp midemizi bulandırmaktan başka işe yaramayan kurbağalardan, bakkaldan bir tane ekmek alacakken ekmek kutusundaki bütün ekmekleri yoğuran insanlardan da değilim şikayetçi.

Seksensekiz saat tekrar edilen şeyleri iki dakika sonra hatırlayamayan büyüklüğümden hiç şikayetçi değilim. Devlet bana yardım etsin.

Yeri değil diye söylemiyorum. Aslında söylenip kusulacak çok şey var. Yaptığım hataların cezasını fazlasıyla ödedim. "Büyük mutlulukların peşinden büyük mutsuzluklar gelir" tezini de kanıtladım. Böylelikle ne mutluluktan korktum, ne mutsuzluktan, ne de kırılan kemiklerimden. Bacağım daha yeni iyileşmişti ki, yeni bir bahtsızlık milyarlarca insan arasında yine beni buldu.. Ben bir kapıcı öldürdüm...

Kırılan bacağımın alçılarını çıkartmak için hastaneye uğradım içim sıkıla sıkıla. Üzerimden kesin delil alınıyordu. Sıra, bu işin iç sıkıntısını çekmeye gelmişti. Kırılan onurumu onarmak için yalnız kalmam gerekiyordu.

Taksi durdurup uzun zamandır uğramadığım, arkadaşımla ortak kullandığımız atölyeye doğru yola koyuldum. Önüne tabure koyup kapıcıların çay sefası yaptıkları eski apartmana girdim. Orta halli emekli kokulu apartmandaki nemli huzuru yıllardır ne çok özlediğimi ama çok da tiksindiğimi bir kez daha hatırladım ve merdivenlerin en üstüne, çatıya vardım.

Tozlu parkelerin üzerinde yatay dikey resimler duruyordu. Uzun zamandır görmemiştim onları ve hepsine uzun uzun baktım. Sessizce tozlarını aldım. Ne kadar çirkindiler, ne kadar acemiydiler. Tüylerim diken diken oldu. Kendime gıcık oldum. Tıpkı kendi sesini teypten dinlemek gibi. Bütün resimleri ters çevirdim.

Sıkılıp terasa çıktım, aşağılara baktım. Mahalle karılarına özenip kollarımı dirseklerinden büküp duvarın üzerine koydum. Duvarların üzerine yapışmış kurumlarının arasına karıştım. Karşılıklı laf atan kapıcıların eğlencelerine katıldım sessizce. Birbirleriyle hiç ilgilenmeyen bakkallara baktım, yıllarca yanyana duruşlarına şaştım.

Öğlen yemeği için bakkallardan birine ıslık atıp terasta duran sepeti aşağı sarkıttım. Yarım ekmek arası salam kaşarla litrelik kola yukarı çıkarken, aylardır ipin çürük olabileceğini nasıl düşünemediğimi düşündüm hastanede.

Kapıcıların akşam zevkini tabi ki bozmak iztemezdim ama olmuştu bir kere ve bu saatten sonra kapıcı kadının ölmemesi için dua etmekten başka çare yoktu. Neden böyle aptalca şanssızlıklar beni bulur? Bahtsızlık yine milyarlarca insan arasından beni seçmişti acaba mutlu mu olsaydım?

Kadını yanlışlıkla öldürdüğüm için aylarca mahkemelere taşınıp sonunda varımı yoğumu tazminata ödeyeceğim, bu yetmezmiş gibi sendika başkanı olduklarını söyleyen mafya kılıklı heriflerden haftalarca tehdit telefonları alacağım ve sonunda bu olaydan tertemiz sıyrılmak için yüklüce miktar rüşvet vereceğim hiç aklıma gelmezdi. Gelse de en son gelirdi.

Kendi hayatım için fidye ödemiştim hayata. Artık yaşantım ellerimden tamamiyle boşalmış yere çarpmak için hızlanıyordu. Dişlilerinden boşalmıştı ve en fenası, daha yere çok vardı... Ama ben bundan da şikayetçi değilim. Hem de hiç değilim. Zaten size ne...

Bu arada telefon çaldı. Çok eski bir arkadaşım evleniyormuş, gelir misin dedi...

Akşamsefası

Aslan Özdemir

ELDE VAR HÜZÜN

İstanbul Eylül'e hazırlanıyordu. Bu sıcak yaz aylarında kirli bir bulut kümesi şehrin bazı bölgelerine grinin en koyu rengini tattırdı. Bu koyu ve karamsar tenli gün, yanına üç şiddetli şimşeği de alıp gökgürültüsüyle birlikte sokak aralarına dağıldı. Çıkmaz sokaktan yeni kurtulan rüzgar olanların aksine genç ve güzel bir kız gibi eserek yangını diğer semtlere de sıçrattı. Rüzgarın esmesi kâr etmedi, sıcak hala aynı sıcaktı. Sıcak yağan yağmurdu.Kasvetli günden herşey bekleniyordu. Yeni bir gökgürültüsüyle yeniden irkildim. Koşup pencereyi kapattım. Müziğin sesini biraz daha açtım ve kapalı perdeyi yukarı çektim. **"Önümden çekilirsen İstanbul görünecek."** Çocukluğumdan beri gökgürültüsü, korku az olmakla beraber bana hiçbir zaman yerine oturmamış isimsiz bir duyguyu yaşatır. Belki anneme sığınmasaydım o zamanlar şimdi bu duygunun önüne geçmiş ve ona hüküm bile sürmekteydim. Yağmurun ilk damlaları Haliç'in üstüne yuvarlak daireler oluşturdu bile. Şimdi sevinmem gerekiyordu; ne güzel yağmur yağıyor, yağmurun suya düşüşünü seyretmeye gideceğim, yağmurda yürüyüşe çıkacağım diye sevinç duyup bundan mutlu olmalıydım. Ne yazık ki şimdi bu sevinçten korku duyuyorum. **"elimden tut yoksa düşeceğim / yoksa bir bir yıldızlar düşecek / eğer şairsem beni tanırsan / yağmurdan korktuğumu bilirsen / gözlerim aklına gelirse / elimden tut yoksa düşeceğim /yağmur beni götürecek yoksa beni..."** "Yağmur kaçağı" **Attila İlhan**'ın en bilinen şiirlerinden biridir. Yağmurda yürümeyi, ıslanmayı bundan çocuklar gibi sevinç duymayı Attila İlhan'ın şiirlerinden öğrendim. Kimbilir kaç delikanlı, kaç genç kıza bu şiiri okumuş, ya da yazmıştır?

Gün ortasında yağmura yakalanan İstanbul, gözü yaşlı bir orman gibi çaresiz sularını yamaçlardan aşağı saldı. İstanbul Boğazı'nda aynı kederi yaşayan bir yük tankerine kader arkadaşlığı yapmak üzere denize döküldü. Yükü mü ne? **"Gözyaşımı yüklemişler"**, nedir...

Yağmurun seyircisi olmak da ayrıcalıktır, diye düşündüm. Camları ıslatan sularını ellemek istedim. Bir ara yağmurdan korkup kaçanlar sayesinde sokaklar bomboş kaldı. Yağmur ve sokak araları, yağmur ve ev çatıları, yağmur ve evlerin pencereleri, yağmur ve şehrin o hüzün dolu kalışı. Yağmur ve... İnsan yok! Artık gök gürültüsü de yok.

"ilk sonbahar yağmuruyla oturduk hayli dertleştik / ben camın önündeydim / o arkasında..." İnsanların olmadığı bir yağmur, şemsiyeli insanların, o yüzdendir ki; **"...yağmurun altında insanlar biçimsizdirler..."** Şimdi yağmurdan kaçan rüzgar **Kordon**'da voltadayken bir ayağı da Paris'tedir Attila İlhan'ın. Ben ağlayan pencereden duman renkli şehre yağmurla yağdım. **"eylül'ün cesedi çamurda yatıyordu / gülhane parkında bıçaklamışlar "** Sokağa çıkınca anlıyorum, biten ayın sonunda. Yağmur beni sırılsıklam ıslatmışken,**"...Her sene bir eylül bıçaklanır..."** Mevsim hüzündür. Hüzün şiire dönüşür. "Birileriyle" hayat bulur şiir. Bir bedene sığınır. Ben gidiyorum bu ilk yağmurla birlikte. Yağmurların dinlendiği yere. **"zehra beni eylül'de bekliyor."** Birazdan döneceğim, yağmurları bırakıp geleceğim. Mevsimleri değiştirir değiştirmez tekrar buradayım. Şehrin yeni haline alışıpta yola koyulacağım. **"...zeynep beni bekle / mutlaka geleceğim / hem bu ne ilk ayrılığımız ne de son..."**

Yağmurdan sonra şehir bir yangından çıkmış gibi çıplak kaldı. Bir süre sonra bu çıplaklık örtüldü. Boğaz'ın suları eski seviyesine indi ve Haliç'in en kuytu kıyısına kadar akmaya devam etti.

aysel git başımdan ben sana göre değilim
ölümüm birden olacak seziyorum
hem kötüyüm karanlığım biraz çirkinim
aysel git başımdan istemiyorum
benim yağmurumda gezinemezsin üşürsün...

Attila İlhan bana, imge zenginliği ve geniş müziğiyle şiiri alışılmış kalıbın dışında da yazıldığını göstermiş ve öğretmiştir. Şiirdeki hüzün zamanla, yanan bir sigaradan çıkan dumanlar gibi yerini sevince bırakıyor. Ama yine de şiir olduğu sürece, sonbaharlar hep hüzünlü geçecek.

Bay Çığlık ile Bayan Uçurtma

ENGİN TURGUT

Küçük düşler resitali, büyük sözlerin çenesini dağıtabilir, hasretin pastel derdi üzerinizde kalmayabilir, dikey gece yolculuğundan şarkılarla evinize dönebilir, yüzünüzde taşıdığınız maskenizi itina ile yere tükürebilirsiniz...

Detayın içinde ayışığı var..! dedi Adam!

Her türlü kuşatılmaya özgürce cevap verebilmek hayatı ayağa kaldırabilir!.. dedi Kadın!

Dünyayı dünyaya bırakıp, kuşlara karışıyorum..! dedi Adam!

Cennetten sıkılan kadını oynamıyorum, kimsesizler diyarından ayrılmıyorum!.. dedi Kadın!

Gözlerimin camını, dünyanın ve aşkın iyiliği için kıran, kırılan biriyim!... dedi Adam!

Doğa ve aşk insana ödetiyor biliyor musun?.. dedi Kadın!

Kurgunun içindeki ur, tarafımdan alınmıştır, görebilene!.. dedi Adam!

Hayatın perdesini aralamak için, ötekileri bilemem ama, bana biraz ip, biraz da yüreğin yüreği yeter!.. dedi Kadın!

Suçsuz dünyanın gözlerinden dökülen uzun bir beyazlığın arkasını gördüm!.. dedi Adam!

Ben istemezsem hangi anahtar açabilir ruhumun kapısını!.. dedi Kadın!

Nesli inatla tükenmeyen o büyük saflığa inanıyorum!.. dedi Adam!

"'Yalnız korkak ve yaşam canlılığı göstermeyenleri küçümsüyorum".. diyen Tezer Özlü'yü özlüyorum' dedi Kadın!

Acının gizli ışığını göz yolarına serpiyor, herkese uğramayan sevgili Kafka'yı özlüyorum' dedi Adam!

Herkesin ve herşeyin birbirine sürüklenip yabancılaştığı şu çılgın ve vahşi çağımızda, ısrarla aşkın peşinden koşmalıyız!... dedi Kadın!

Kadın ve Adam karton hayatlara burun kıvırarak, ihanete ve muhteşem yalnızlığa el sallayarak, yaşamak denilen o sonsuz dalgınlığa doğru yürüdüler...

Akşamsefası

murathan

YILDIZTOZLARI

her birimizin bir şeyi var denizin dibinde

Alabalık ile Siyambalığı, *Yaz Geçer*

İmza, söyleşi vs...

Geçen aylarda son kitabım Murathan '95 nedeniyle birçok şehirde söyleşi ve imza günü programına katıldım. Bana gösterilen ilgi, sevgi ve coşku içimi ışıttı. Beni mutlu kıldı. Yazdıklarınızın boşa gitmediğini görmeniz güzel bir şey. Sandığınız kadar yalnız olmadığınızı bilmek de... En azından bunun için bile değer. Okurlarım, gerçek akrabalarım benim.

Bir ara kendim de esprisini yapıyordum: Siyah-beyaz Türk filmlerindeki şarkıcılar gibi, elimde tahta bavul adım adım Anadolu turnesine çıktım diye. Ama kültür ve sanat dünyamızın kimi "snopları" bu tür etkinlikleri "taşrada bayiler toplantısına gitmek" olarak görüyorlarmış. Edebiyatta taşra yoktur. Dünyanın taşralısı olmak vardır. Dünyanın taşralıları da Istanbul'u ve kendilerini dünyanın merkezi sanırken, dünya eskisinden de hızlı döner. Her yazar, her şair yazdıkları kadardır, dedikoduları kadar değil. İzmir'den gelen bir mektubun, Urfa'dan gece gelen bir telefonun hatırına çok yere giderim. Popülist olmadan popüler olmayı başarmış kaç kişi var şu Türkiye'de?

* * *

Elbette süreyi ne kadar uzatırsanız uzatın sonuçta sınırlı bir zaman dilimi içinde gerçekleşen buluşmalar bunlar. Söyleşi programlarında, haritası belirlenmiş konuşmalar yapmayı yeğliyorum. Zaten sınırlı bir zaman içinde daldan dala atlamaktansa, sınırları çizilmiş, kapsamı belirlenmiş bir alanda derinleşmenin daha yararlı olacağına inanıyorum. Hatta kimi zaman şair, hikâyeci ve tiyatrocu kimliklerime göre bölüyorum söyleşileri. Örneğin Bursa Uludağ Üniversitesi'ndeki söyleşimi, söyleşinin içinde yer aldığı sempozyum programı nedeniyle yalnızca hikâyeci olarak yaptım.

Söyleşilerde birçok soruyla karşılaşıyorum; bu soruların en çok yinelenenleri için, her söyleşide aynı sözleri yeniden söylemektense, bu tür fazla merak uyandıran konulara ilişkin kapsayıcı yazılar yazmaya başladım. Yazının ve yazarlığın mutfağıyla ilgili olarak ilk başladığım çalışmanın adı: Mutfak Konuşmaları.

Okur, sonuçta yüzünü bilmediğimiz, en fazla bazen hayal ettiğimiz bir gölge. Bu tür buluşmalarda "resim seçiyorsunuz".

Genel eğilimler, toplumsal hareketlilik, çeşitli katmanlar, farklı kesimlerin tepkileri, yeni yönelimler, nerelerde yanlış ya da doğru anlaşıldığınız ve birçok şey.

* * *

İmza günlerine katılmayı, yazar adına bir tür eksiklenme zannederek bu yolda sitemli sorularla karşılaştığım da oluyor. İlkin yazarlık, şairlik ve sanatçılık üzerine yaratılan bu tür uyduruk mitolojilerden çok sıkıldığımı belirtmek isterim. Bütün yazarları ve şairleri kuşatan örnek davranışlar ve değerler olması gerektiğine inanmıyorum. Sonuçta herkes kendi serüvenini yaşar. Bu tür dayatmacılıkları tekillik hakkına bir çeşit saldırı olarak görüyorum. Bence önemli olan, kişinin kendi serüveni ve evrimi içinde tutarlılık göstermesidir. Bir de bu konuda ta başından bir kararlılık gösterip hiç imza günü yapmayanların içteliğine inanıyor ve tutarlılıklarına saygı duyuyorum ama, yaptıkları birkaç imza gününde fazla yalnızlık çektikten sonra, bunu bir meslek ahlakı olarak reddetmek gerekliliğinin teorisini yapanları ciddiye alamıyorum. Ayrıca her yazar yaptığı herhangi bir şeyi kendi üslubuna göre yapar. Okurunun yüzüne bile bakmadan, her kitabı "sevgilerle" ya da "dostlukla" diye imzalayanlar olduğu gibi, her kitaba ayrı ayrı çiçekler böcekler çizen İlhan Berk gibiler de vardır. Ben kendi imza günlerime kendi rengimi ve esprimi kattığım kanısındayım.

Niçin katıldığımın yanıtıysa çok açık: İlkin hoşuma gidiyor. Yazdıklarımı bu kadar güzel insanların okuyor olmasını görmek hoşuma gidiyor. Günler, geceler boyu yazdıklarımın üzerinde gezinen gözlerle, göz göze gelmek hoşuma gidiyor. "Biz sizi daha yaşlı zannediyorduk, meğer ne kadar gençmişsiniz," demeleri hoşuma gidiyor. Trafik ışıklarında karşıdan karşıya geçerken tanışmak kadar kısa bir karşılaşma bu tabii. O kısacık an parçası her okurla aynı biçimde kurulmuyor elbet. Ama bir ışık, kıvılcım yakalıyorsunuz. Sizi merak edenlerle el sıkışıyorsunuz. Dahası yandaki gibi güzelim bir mektup almak için bile değmez mi?

* * *

Şu sıralar bana gelen mektupların çoğunu karşılıksız bıraktığım doğrudur. Saygısızlığımdan değil. Çok fazla mektup alıyorum. Bir de biliyorsunuz şu sıralar taşındığım için zamanım çok kısıtlıydı. Adresim aynı: MBE 121 80040 Salıpazarı-Istanbul. Bağlı bulunduğum yayınevi adresine ya da Öküz adresine göndermenizden çok daha kısa bir yol.

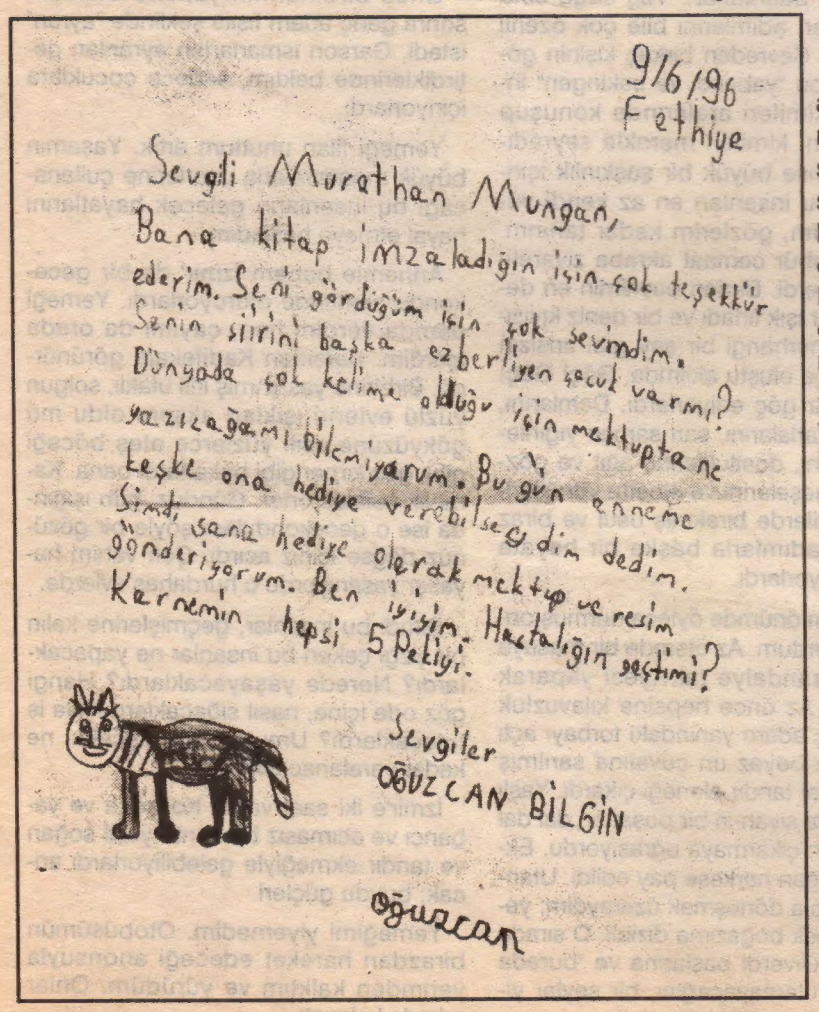

koleksiyon

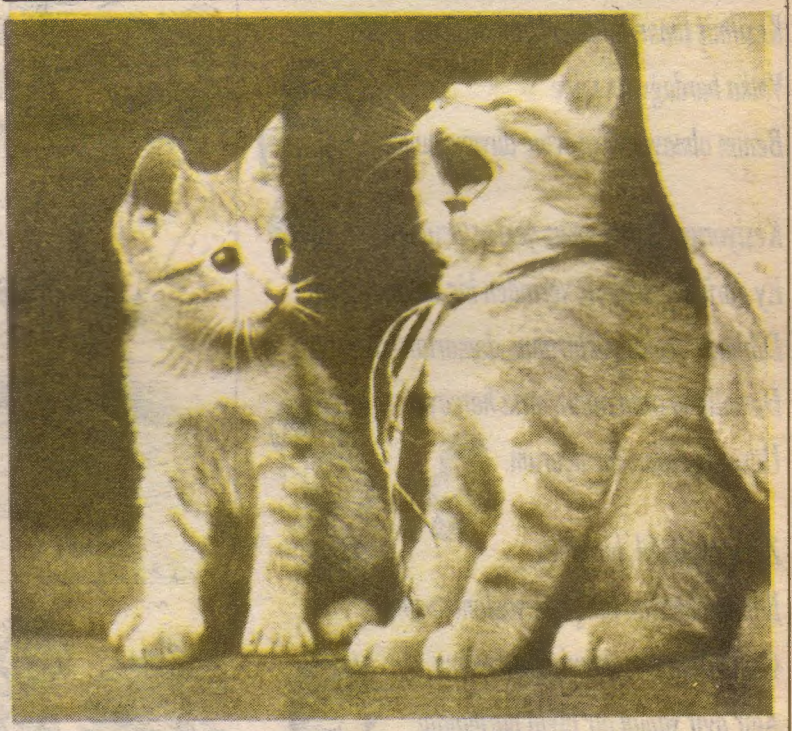

Şan dersleri verilir!

mungan

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

Edip Cansever

UÇURUM

Bir ağaç sürüsünün üstünden
Çok ağaçlı bir ağaç sürüsünün üstünden
Kesilmiş limon dilimleri gibi düşüyor güneş
Votka bardağımın içine
Benim olmayan bir sevinç duyuyorum.

Kesiyorum durduğumuz yeri ortasından
Ey görünüş! seni bir yerinden hiç anlamıyorum
Dibimde değil ayaklarımın, damarlarında
Derinliğini orda tutan, orda harcayan
Uçsuz bucaksız bir uçurum.

Zamanla değil, bir yerde
Benim olmayan bir şeyle yaşlanıyorum
Geçiyorum ilk şeklimi tüketerekten
Ağır ağır yanan bir tuğla harmanını
Billurdan sarkaçlarıyla.

Kalbim, serseriliğim benim..

MOLA

Altay Martı

Bol ışıklı, tertemiz ve oldukça görkemli bir dinlenme yeriydi burası. Mahmurluğum çabuk geçti. Hemen lokantaya yöneldim. İzmir'e iki saatlik bir mesafedeydik; evde annem etlisiyle tatlısıyla bir çok şey hazırlamıştı garanti, ama çok acıkmıştım. Dingin adımlarla girdim "self servis" kuyruğuna. Tuhaf bir haz içindeydim.

Mola yeri deyip geçmeyin. Tam dört yıl Diyarbakır-Doğubeyazıt arasında yolculuk yaptım. Neredeyse on saat süren yol boyunca arabanın mola verdiği tek yer vardı. Balyozla belli yerleri unufak edilip, şekil verilmeye, basamak yapılmaya çalışılmış bir merdiveni zar zor tırmanarak bir yere çıkardık. Islak ve karanlık bir salondu burası ve hemen yanıbaşında etrafı, direklere çakılmış hasırlarla donatılmış ufacık bir bahçesi bulunuyordu. Salonun yola bakan yüzündeki duvarda kırmızı yağlı boyayla şunlar yazılmıştı: "Tepe Dinleme Tesisleri" İsmi gibi bir çok tarafı eksik,bir çok şeyi noksan bir yerdi. Biz yolcular kaderimize razı bir şekilde bu "tesis"in simsiyah saçlı, kalın bıyıklı, iri kıllı vücutlu ve oldukça terli işletmecisi önümüze ne koyarsa onu yemek zorundaydık. Hem de onlarca kara sinek eşliğinde. Orada sıklıkla en haşin menü olan menemen yediğimi hatırlıyorum.

Ağacın, yeşilin çok seyrek olduğu o geniş ve eldeğmemiş topraklarda seyahat etmek zaten yeterince sıkıcıyken soluklanmak için durduğunuz mola yerinde de ayrı bir kasvet hücum ederdi içinize. Bakımsızlık bir yazgıydı ve kimsenin bunu değiştirmeye gücü yetmiyordu. Kısacası oralarda "tesis yok"tu.

İşte bu yüzden tuhaf bir haz alıyordum İzmir'e yakın bu ışıl ışıl, pür-i pak mola yerinde. Çok basit, fakat anlamlı bir duyguydu bu; "yaşamayan bilmez."

Gönlümce yemek alıp dışarıdaki masalardan birine kuruldum. Ne söylendiği pek anlaşılamayan anonslar, yarı uykulu yolcular, paçalarından telaş akan garsonlar, kalkışa hazırlanan ve yeni gelen otobüs gürültüleri arasında kendimce bir ziyafete dönüştürdüğüm yemeğimi yemeye başladım. Bir ara başımı kaldırdığımda lokmam boğazıma takıldı. Yine İzmir'e gitmekte olan bir otobüsten üzerlerinde rengarenk geleneksel giysileri, başlarında tülbent, puşi ve leçekleriyle beş-altı kadın, solgun giysili, mahzun ve esmer yüzlü üç-dört erkek ve sekiz-on tane ufacık çocuk iniyordu. Gecenin ışıkları altında çok ürkek bir şekilde öylece durdular bir süre. Sonra en öndeki biraz daha genç olan kıvırcık saçlı, ince bıyıklı adamın işaret etmesiyle baskından ardakalmış bir kafile gibi ağır adımlarla lokantaya doğru yürümeye başladılar. Hiç sağa sola bakmıyorlar, adımlarını bile çok özenli atıyorlardı. Çevreden birkaç kişinin gözü takıldı bu "yabancı ve çekingen" insanlara. Kimileri aralarında konuşup gülüşürken, kimileri merakla seyrediyordu. Bense büyük bir şaşkınlık içindeydim. Bu insanları en az kendi yüzüm, ellerim, gözlerim kadar tanırım. Böyle cümbür cemaat akraba ziyaretine gitmezlerdi. Birden beynimin en derininden bir ışık fırladı ve bir deniz kıyısına vuran herhangi bir şey gibi ansızın bir düşünce oluştu aklımda. Göç! Göç! Bu insanlar göç ediyorlardı. Damlarını, ahırlarını, tarlalarını, sarı saman yığınlarını, acılarını, dostluklarını, ağıt ve gözyaşlarını, neşelerini ve elbette yüreklerini çok gerilerde bırakmış usul ve biraz da yılgın adımlarla başka bir hayata doğru gidiyorlardı.

Yemeğim önümde öylece durmuş onlara bakıyordum. Az ötemde bir masaya biraz da sandalye takviyesi yaparak oturdular. Az önce hepsine kılavuzluk eden genç adam yanındaki torbayı açtı ve içinden beyaz un çuvalına sarılmış beş-altı adet tandır ekmeği çıkardı. Yaşlı bir kadın da siyah-iri bir poşetten dal dal yeşil soğan çıkarmaya uğraşıyordu. Ekmek ve soğan herkese pay edildi. Utancımdan kızıla dönüşmek üzereydim; yediğim yemek boğazıma dizildi. O sırada garson dikiliverdi başlarına ve "burada böyle oturulamayacağını, bir şeyler yiyip içmeleri gerektiğini" anlattı.

Önce birbirlerinin yüzüne baktılar, sonra genç adam fısıltı şeklinde "ayran" istedi. Garson ısmarlanan ayranları getirdiklerinde baktım, sadece çocuklara içiriyorlardı.

Yemeği filan unuttum artık. Yaşamın büyük manevralarla üzerlerine çullanacağı bu insanların gelecek hayatlarını hayal etmeye başladım.

Annemle babam İzmir' de bir gecekondu semtinde oturuyorlardı. Yemeği damda yerdim hep, çayımı da orada içerdim. Karşıdan Kadifekale görünürdü. Birbirine yaslanmış irili ufaklı, solgun yüzlü evlerin ışıkları akşam oldu mu gökyüzüne asılı yüzlerce ateş böceği gibi, göz kırpar gibi bakarlardı bana. Karanlık sefaleti örter. Gündüz, gün ışığında ise o gecekondulara şöyle bir gözünüz değse içiniz acırdı. Çok vahim hayatlar yaşanıyordu o hurdahaş evlerde.

Şimdi bu insanlar, geçmişlerine kalın bir çizgi çeken bu insanlar ne yapacaklardı? Nerede yaşayacaklardı? Hangi göz oda içine, nasıl sığacaklardı? Ne iş tutacaklardı? Umutları ne olacaktı, ne kadar yaralanacaklardı?

İzmir'e iki saat vardı. Koskoca ve yabancı ve acımasız bir kente yeşil soğan ve tandır ekmeğiyle gelebiliyorlardı ancak; buydu güçleri.

Yemeğimi yiyemedim. Otobüsümün birazdan hareket edeceği anonsuyla yerimden kalktım ve yürüdüm. Onlar arkada kalmıştı.

Akşamsefası

POPÇULAR POLİTİKAYI KEŞFETTİ

Metin Solmaz

Aslında pop müzikçiliğin şanında var söyleyecek bir lafı olmamak, "ne sağcı ne de solcu olmak".

Yıllardır Türk popunun gayretkeş neferleri şarkı sözlerini "Deyimler Sözlüğü"nden müziklerini de İspanya kıyılarından "buluyor". Sonra da sayıları iki elin parmakları civarında stüdyo müzisyeniyle sadece düzenlemeye ağırlık vererek kaset diye yapıp müzik diye iteliyorlar. Bu kadarına katlanmayı deneyip kendi kendime açıklayabiliyorum. Çünkü "pop" zaten böyle bir şey demek. Masada üretilir, suretler konuşur, hemen tüketilir, yenisine yol açılır, vs. Ama bu hayatla ilgilerinin ve bilgilerinin bir akvaryum balığı kadar olduğunu her fırsatta belli etmelerine karşı, bir de politika yapmaya kalkışmalarına çok bozuluyorum. Piyasadaki şarkıların çok büyük bir bölümü, çocukların ellerini şaklatarak oynadıkları oyunlarda okudukları masum tekerlemeler düzeyinde. Ama bu şarkıların çoğu hiç de masum değil!

Bu politikaya bulaşmaya çalışan popçular en fazla iki sınıfta değerlendirilebilir: Milliyetçi mukaddesatçılar, patlamış popun başından beri varlar. Onlar zaten yükselen yeni milliyetçilikle birlikte yükseldiler. Son zamanlarda buna bir de ikinci "duyarlılar" ekibi eklendi. Üstelik memlekette duyarlılığın yükselmesi bir yana varlığından bile söz etmek çok zorken...

Pop müziğimize şöyle bir bakmak Türkiye'nin hal-i pür melali hakkında bizi epey fikir sahibi yapabilir diye düşünüyorum. Türk popunun milliyetçileri ne kadar sahiciyse duyarlıları da o kadar inandırıcılıktan uzak. Bu aralar Sezen Aksu'nun Cumartesi Anneleri'ne yazdığı şarkıyla milletçe duyarlandık. "Her devrin kadını" Sezen Aksu, bir yıldır Cumartesi Galatasaray'da olan annelerin yanına bir gün olsun oturmadı ama ani bir duyarlılık operasyonuyla dergilere kapak oldu, haber bültenlerine de konu. Bu arada solcular arasında da "Ne olursa olsun, Sezen aksu bile isyan ettiyse bu iyi bir gelişmedir" diyenler var. Ama Sezen Aksu'nun yaptığı bir isyan değil, düpedüz onurlu bir direnişten sebeplenme hali. Olay da asla haysiyetli bir tür popülizm değil. Aklıma hemen o zaman en az Sezen Aksu kadar gündemde olan Orhan Pamuk'un ve başka birçok gündem yaratma takıntısı olmayan ünlünün aynı İstiklal Caddesi'nde Özgür Ülke gazetesi satması geliyor. Duyarlı olmak böyle bir şey bence.

Bu pop müzikte duyarlılık konusunu Mahsun Kırmızıgül insan hakları işine el atarak başlatmıştı. Orhan Gencebay, çok geç olmadan "Biz Kardeşiz" dedi ve Mehmetçik'in de Laz, Çerkes ve Kürtlerden oluştuğunu bize hatırlattı. Ferdi boş durur mu, o da girdi İstanbul Belediyesi'nin kayıplar otobüsünün içine ve kayıplar için bir klip yapıverdi. Derken Kenan Doğulu, yangın çıkarma işlerine ara verip Dinar'da evini yitirenlere üzüldü. Yeşil Salkım da bu gelişmeler karşısında bir şeyler yapmalıydı. Hemen uyuşturucuyla mücadele işine el attı ve Mehmet Ağar'a kadar herkese teşekkür ederek biz uyuşturucunun fenalıklarını "gösterdi".

Ancak son numara yine Zülfü Livaneli'den geldi. Bildiğiniz gibi Zülfü de artık popçu. Bağlamaya bile çok az dokunuyor artık. Sıkı bir entelektüel olarak kanun kullanıyor onun yerine. Diğer popçulardan tek farkı normal pop şarkıları tok sesiyle "yukarıdan" bir yerlerden ve heceleyerek okuması. Bir de biraz daha az ritm kullanması; daha sıkıcı olmayı da böyle beceriyor. Vaktinde politik popun en önemli isimlerinden olan, şimdi İkitelli medyatörü Zülfü'nün yeni kaseti yayınlandı. Albümde bir tek "Umudu Kesme Yurdundan" şarkısı eski günlerini hatırlatıyor, çünkü eski şarkısı. Ancak o şarkıyı da öyle bir söylemiş ki, zorlayınca anlaşılan melodisi dışında bir yakınlık duyabilmek çok zor. Ortaokul müzik dersinde öğrencilerine Atatürk'ün sevdiği şarkılardan birini ezberletir gibi heceliyor şarkıyı. Muhtemelen İkitelli'den ayrılınca geçtiği birkaç yerden birisi olan İstiklal Cadesi'nde tinerci çocukları görmüş ve onlara "içlenmiş". Ve "Sokağın Askerleri" diye bir şarkı yapmış, kasetin duyarlı kısmını oluşturan. Bana sokağa bu kadar uzak bir insanın sokaktaki bir şeylere dair "duyarlı" olması fazla mümkün/sahici gelmiyor. Aslında "Sokağın Askerleri" de Zülfü'nün üzerine yeni sözler yazılmış eski bir şarkısı. O utandığı, sahiden politik zamanlarından kalma. "Kimliği Bilinmeyenler"di o zaman bu şarkının adı.

"Zülfü" imajı bir duyarlılık abidesi olduğu için albümde başka şeyler de var. Mesela albüme adını veren şarkı Sivas'ta yakılanlar için yazılmış: Yangın Yeri. Sanki "Yangın Yeri"nde yaşayan oymuş gibi okuyor Ataol Behramoğlu'nun şiirini "Yaşamak, yangın yerinde" diye. Ve yine çok ilginç bir serzeniş var aynı şarkıda "dönek"lere karşı! Kasetin son duyarlılık numarası da Metin Göktepe olayı. Metin Göktepe'nin katline Zülfü vaktinde de sinirlenmişti, ama acayip bir gafla birlikte. Evrensel, Göktepe'nin ölümünden bir sonraki sayısında gazetedeki bütün yazılara Metin Göktepe imzası atmıştı ve Zülfü de bu yazıların birini sahiden Göktepe yazdı zannederek bir alıntı yapmıştı: "Pir Sultan da bizim, Dede Efendi de" diye. Sonra da bu durum önce LeMan, ardından birçok başka sol basında alay konusu olmuştu. Ancak, Zülfü muhtemelen İkitelli'de ç kanlar dışında yazı bir şey okumadığı i in aynı hatayı bu ka setinin kapağında d yapmış!

İşin bir de milliyetçi mukaddesatçı bölümü var, demin de belirttiğim gibi... Siyaset Meydanı'nda Ercan Saatçi "Ben müziğe politika karıştırılmasına karşıyım" diye başlayan konuşmasına birkaç kelime daha ekledikten sonra saçmaladığını farkedip, "Yani vatan-millet sözkonusu olunca işler değişir" gibi bir salto atma zorunluluğu hissetmişti. Daha sonra da Milliyet Gazetesi'ne yaptığı ve birçok popçudan benzerini duymaya alıştığımız açıklamalar onun ve onun gibi milliyetçilik sendromları geçiren Çelik, Ufuk, Zeynep, Mustafa Sandal, vs.'nin politik bilinç düzeyini anlatıyor: "Ne sağcı ne solcuyum. Tabii ki benim de bir siyasi görüşüm var. Ot değiliz herhalde. Bak parmağıma biz de oy attık."

Aslında pop müzikçiliğin şanında var söyleyecek bir lafı olmamak, "ne sağcı ne de solcu olmak". Peki konserlerde durup dururken açılan bayraklar, çakmak yerine sallanan bozkurt işaretleri, konser aralarında ve sonlarında duymayı artık kanıksadığımız "Türkiye'yi çok seviyoruz. Ne mutlu Türküm diyene" türünden laflar ne oluyor? Üstelik bunların en hasını yapanlar bile Saatçi misali "ne sağcıyız, ne solcu" ağzında sürekli. Popçuların büyük bir bölümü bütün bu milliyetçilik sendromlarını ne yaptığının farkında olarak yapmıyor. Günün modasına uyuyorlar sadece Bu, onların kendilerini iyi hissetmelerine, "bu ülke için elimden geleni yapıyorum" şeklinde bir sorumluluk duygusunun var olmasına izin veriyor. İki lafı bir araya getirip konuşmaktan aciz insanların şovenizm işlerini maksatlı yapmalarını beklememek lazım. Örneğin Sibel Tüzün, "İnançlarında istikrarlı bir erkek olduğu için" Necdet Menzir'e hayran olduğunu açıklıyor. Sibel Tüzün, Necdet Menzir'in inançlarının ne tür şeyler olduğundan sahiden haberdarsa dişimi kırarım. Aynı Sibel Tüzün hayran olduğu bir başka erkek olarak Gani Müjde'yi söyleyebiliyor.

Ama artık bir kısım olaylar karşısında popçuların bu milliyetçiliği sadece nabza göre şerbet uğruna yaptığını söylemek fazla iyi niyetlilik olur. MHP'ye flört etmelerini de sadece slogan ve sembol zenginliğinin cazibesine ve dinleyici gazına kapılmış olmalarına bağlamak da öyle... Çünkü artık politikayı keşfetmiş gibi davranıp, "maksatlı" işlere de giriyorlar. Zeynep'in "Memedim" klibinin/şarkısının Ozan Arif'ten tek farkı biraz daha bilgisayar kullanmasıydı. Ercan Saatçi'nin Biz Burdayız'ı ise gerçek bir "Ya sev ya terket"çilik! Saatçi şarkısının bu sloganla ilgisi olmadığını söylese de sloganı pek sevdiğini eklemekten de geri durmuyor. Üstelik bu sloganın ne anlama geldiğini halkın yeterince anlamadığını düşünerek açıklamaya girişiyor: "'Ya sev ya terket' sloganıyla yaptığım işin bir ilgisi yok. Belki benziyor ama ben o sloganın da yanlış anlaşıldığını düşünüyorum. Yani 'ya sev ya terket'te kimse kimseyi sevmek zorunda değil. Önemli olan yaşadığımız toprakları sevmemiz."

En radikal milliyetçiliği bile dinleyiciyi küstürmeden, MHP'lidamgası yiyip DSP'lilere kendini beğendirememe tehlikesini bertaraf etmek için Atatürk'ten sığınma hakkı istemek en sık başvurulan yöntem. Mustafa Sandal da paparazzi programlarının birinde iki ellerini yettiğince açıp neyecan içerisinde "Düşünebiliyor musunuz arkanızda kocaman bir Türk bayrağı, binerce insan.. muhteşem bir konser olurdu" diyordu. Bahsettiği yer de Lütfü Kırdar spor salonu filan değil, Anıtkabir'di!. Her fırsatta izleyicilerine "Ne mutlu Türküm diyene" diye bağırttıran Sandal'ın en büyük hayali Anıtkabir'de konser vermekmiş. Çelik, Anıtkabir'de konser vermeye kalkışmadı ama klip çekti. Saçlarını bir o yana bir bu yana savurarak söyledi Atam şarkısını.

Popçular politikayı keşfetti deyip de Cartel'den bahsetmemek olmaz diye düşünüyorum. Cartel, siyasi hayatta nereye konuşlandığı pek belli olmasa da politik bir grup "gibi" görünüyor. Ancak bütün politik görünümüne karşın her fırsatta: "Sağ sol yok, Cartel var" diyor. Bunun üzerine olsa gerek ülkücüsünden solcusuna birçok alandan kabul gördüler. "Türklerle Kürtler kardeştir, ayırmaya kalkan kalleştir"den öte bir solculukları yoktu oysa. Ki bunu "Kürtçe konuşan vatandaşlarımızla Türkler kardeştir" şeklinde Alparslan Türkeş de söylüyor zaten. Ayrılmama ve bölünmez bütünlük konuları ise zaten yeni bir şey değil. Ama "Sanma ki Yahudiyiz, Türküz biz" diyen de aynı Cartel'di ve milliyetçiliğin bundan daha fenası olabilir mi? Solcuların Cartel'i sahiplenme sebebi "eskisi gibi" etkili ve solcu pop şarkıcılar olmamasının verdiği rahatsızlık bence. Bu rahatsızlık içerisinde Cartel'i kapanın elinde kalacak bir nesne olarak görüp "Ülkücülere kaptırmama"ya çalıştılar. Cartel'ciler ülkücü mü değil mi bilmiyorum ama "ülkücü değiliz" açıklamaları benim için pek bir şey ifade etmiyor. Ercan Saatçi de ülkücü değil çünkü...

SAYI: 16
22 AĞUSTOS 1996
PERŞEMBE

SAHİBİ:
ŞİMERA YAYINCILIK adına
Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni:
Metin ÜSTÜNDAĞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler:
Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, Çiğdem ANAT, Devrim SEVİMAY, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Engin TURGUT, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Semra CAN, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Soner GÜNDAY, Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN

Sayfa Sekreteri
Aydın ŞAHİN,
Fikret ÖZDEMİR

Bilgisayar Tasarım:
Murat YÜCEŞAN
Cebrail OKÇU
Vesile ÖZDEM
Yasemin KALE

Montaj:
Kadri Çavuşoğlu

Satış:
Cüneyt AYDIN

İşletme:
Orhan AÇAR

Halkla İlişkiler:
Suzan ÇARK

Muhasebe:
Yaşar AKŞAHİN

Bina Görevlisi:
Yasin ADIYEKE

Tel: 251 42 44 - 251 57 54,
Fax: 251 52 67,
Baskı: Basmat
Dağıtım: Bir-Yay,
Adres: İstiklal Cad.
İmam Adnan Sok.
No:20 80800
Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 100 $ -
6 aylık Abone bedeli 50 $
UZAKDOĞU - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 125 $
6 Aylık Abone bedeli 650 $
AVRUPA (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli 100 DM
6 aylık Abone bedeli - 50 DM
AVRUPA (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli 110 DM
6 aylık Abone bedeli 55 DM
YURT İÇİ (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli
3.500.000 TL
6 aylık Abone bedeli
1.750.000 TL

BANKA HESAP NUMARALARI:
Mark hesabı: 3002462 - 0
Dolar hesabı: 3002461 - 2
TL hesabı: 1100384 -7
(Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

Ben Kıbrıslıyım... Andrulla'yla "Ay-Yıldız, Haç Öpmece" Oynamak İstiyorum...

OYA GÜREL

Yangının geride bıraktığı kokuyu sevmiyorum... Hellim ve norun kokusunu da... Hele, iki yanı ağaçlıklı okul yollarını görmek bile istemiyorum... Küçük sahil kasabalarındaki bakkal dükkanlarının asma katlarını da. Sinema salonları ürkütüyor beni... Gişecinin masasındaki tuvalet kağıdı rulosu da!.. **Ben, Kıbrıslıyım...** Doğma-büyüme değil, "büyüme" Kıbrıslı...

Doğma-büyüme Kıbrıslı babam, Macar-Bulgar kırması anamı, İstanbul'da üniversite öğrencisiyken tavlayınca, ben gelmişim dünyaya. 40 yılda bir Tuna Nehri'nin buzullarını Marmara'ya saldığı bir gecede... Benden önce anamın adı, dini değişmiş "Kıbrıslı Türk" babama lâyık olmak için... Ama biz Kıbrıslıların işi baştan komik.

O yıllar adacığımız, henüz İngiliz'in "orospu"su... Anam babama uymak için Kraliçeye bağlılık yemini edip, sonradan aldığı Türk vatandaşlığından çark etmiş, O bugün hâlâ "İngiliz Vatandaşı".. Babam ise o günden bugüne kırkbeş uyruk değiştirdi... Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı, Otonom Türk Yönetimi Yurttaşı, Kıbrıs Türk Federe Devleti vatandaşı... Son olarak da KKTC vatandaşı... Bundan sonra, Federal Kıbrıs Devleti'nin yurttaşı olmak gönlünde yatan ama bakarsınız bir gün eline birileri bir pasaport tutuşturur, o istemese bile, "doğum yeri" hanesinde, "Kıbrıs İlçesi" yazan...

Ben, Kıbrıslıyım... Doğma-büyüme değil, büyüme Kıbrıslı... 1958 yılında, dörtbuçuk yaşında bir bebeyken anamla birlikte bir Wycount uçağına binip geldik buralara... Ne o biliyordu, "yeşil ada" denilen yerin nemene bir şey olduğunu, ne de aklı hâlâ İstanbul'daki kapıcımızın oğlu Yeşil Ahmet'te olan ben... Bize bir yıl sonra katılacak olan babam bile umurumda değildi... Yeşil Ahmet'in apartmanımızın bodrum katında evcilik oynarken bana ekmeğin arasında verdiği "soğanın o bal tadındaki cücüğündeydi aklım". Ben, yangının geride bıraktığı kokuyu sevmiyorum... Yeşil Ahmet'in de, soğanın cücüğünün de o güzel kokularını bir gecede benden alıp götüren o kokuyu sevmiyorum...

Kıbrıs'ta ilk gecem... Lefkoşa'daki Ay Lukas semtinde daracık bir sokağın ucundaki iki katlı, dar, küçücük bir evdeyim. Babaannem, dedem ve koca bekleyen halamla tanışıyorum... Babaannem bana hellim ve nor ikram ediyor... Yemeden önce kokluyorum... Birden peynirlerin kokusuna alev kokusu karışıyor ve dedemin telaşı...

Yıl 1958... Kıbrıs henüz İngiliz'in orospusu... Ama her şey birbirine karışmış... Rumlar İngiliz'e başkaldırmış "bağımsızlık" diye ama dertleri anavatanlarına bağlanmak... İngiliz Türkleri onlara karşı kullanıyor ama bir yandan da Türkler'in gönlünde "taksim". Herkes birbirine girmiş... Ve bu karmaşanın içinde, "Rumlar'a dersini vermek isteyen" birileri, bir tek Rum'un dahi yaşamadığı bizim mahallede, evimizin bulunduğu 1.5 metrelik yolun tam karşısındaki kiliseyi ateşe veriyor. İmam dedem, elinde kovayla kilisedeki yangını söndürmeye koşuyor... Ben, ne yangının kokusunu seviyorum, ne de hellimle norun kokusunu... Ne oncacık yaşımda düşmanlığın aleve dönüşüp sardığı kiliseyi, ne de onun karşıtı camiyi seviyorum...

Iki yanı ağaçlıklı okul yolları ürküntü veriyor bana... Çünkü 1963 yılında soğuk bir kış sabahı o yolda karşılaşmıştım, "Geliyorlar... Bizi öldürecekler" diye bağıran, suratı patlıcan moruna dönmüş adama bu kez Larnaka'da... Kim? Mağusa'dayken, "Oya'mmu bu gallo mezedesten bir lokma almadan ben akşama başlamam" diyen yan komşumuz Yorgo amca mı, yoksa şimdi karşımızda oturan Andrulla'nın bana her sabah şeker veren ağabeyi Kostas mı? Daha bir gün önce bahçelerimizi ayıran telin öbür yanında eliyle ay-yıldız işareti yapıp öpen Andrulla mı beni öldürecek olan? Ama yüzü patlıcan moruna çalan adam öyle diyordu, ben iki yanı ağaçlarla dolu yoldan okuluma gitmek için yola çıkmışken... "Öldürecekler" Kaçtık... Çünkü Yorgo amca ve Kostas abi değil, ama başka birileri ellerindeki silahlarıyla evimizin önünden geçmeye başlamıştı ve pencerelerimiz sıkı sıkı kapanmıştı kaçıştan önce bizi görmesinler diye... Kasabanın içindeki bir bakkal dükkanının asma katına sığındık 10 mahalleden gelen kadın ve çocuklarla birlikte... Ağlama, sızlanmalar... "Kocam... oğlum... babam" diye bağıranlar... "Sevgilim" diye kimse yakınmıyor... O yıllarda sevgili sahibi olmak orospulukla denk... "Önce elektriğimizi, sonra bizi kesecekler" diye sızlanıyor bir kadın... ardından bir bebe ağlıyor açlıktan... korkuyorum... kadınların arasında daha fazla kalmak istemiyorum... nasıl olduğumuzu görüp babama anlatmak için gelen mücahit abinin üzerine öyle bir asılıyorum ki çaresiz götürüyor beni hastaneye döndürülmüş "cennet sinemasına". Bu yüzden küçük sahil kasabalarındaki bakkal dükkanlarının asma katlarını da sevmiyorum... Babam doktor... Acaba kadın doğum dalını seçerken, patlamış karaciğerleri, dışarı uğramış bağırsakları dikmek zorunda kalacağını düşünmüş müydü hiç?.. Daha bir hafta önce "Julius Cesar" filmini izlerken, içime birden ölüm korkusunun dolduğu "Cennet Sineması"nın sandalyelerinde sıra sıra ölüler yatıyor şimdi... Sinema salonları ürkütüyor beni... Haluk amca taze doktor... Silah seslerini duydukça eli gişecinin masasındaki tuvalet kağıdı rulosuna gidiyor ama alamıyor... Kağıt, el bombalarının arasında çünkü... Haluk amca el bombalarına dokunmak istemiyor... Haluk amcanın bir türlü ulaşamadığı gişecinin masasındaki tuvalet kağıdını da sevmiyorum...

Ben Kıbrıslıyım... Savaşla, kanla, silah sesleriyle. Ölüm korkusu, gelecek kaygısıyla büyüdüm... Ne zaman Andrulla elleriyle ay-yıldız işareti, ben de buna karşılık haç yapıp öpmek istemişsem, birileri gelip ellerimize balyozlarla vurup birbirimizden uzaklaştırmaya çalıştı hep... Kimse tanımıyor beni... "Yavrum" diyen "anam" bile... "Kıbrıslıyım" diyorum varolmak için, "yoksun" diyorlar... "Anamın"ın gözünde "dilenci, tembel, İngiliz piçi, gavur tohumu"; dünyanın gözünde "işgal edilmiş bölgede yaşayan asi". Oysa istediğim, çocuklarımın bahçemdeki telin öte yanındaki çocuklarla "ay-yıldız, haç öpmece" oyunlarını izlemek... ben buzukiyi dinlerken, Andrulla'nın evinden gelen udun sesine kulak vermek, noru, hellimi yangın kokusuna bulamadan yemek, sinema salonlarına girdiğimde sıralara yatırılmış ölüleri anımsamamak... Bir kez daha, Gavur Kayası'na gidip Afrodit'in köpükler arasından yeniden doğuşunu beklemek ve başkalarının bana ne dediğine bakmadan, ne olmamı istediklerine aldırmadan, avazım çıktığı kadar bağırmak istiyorum...

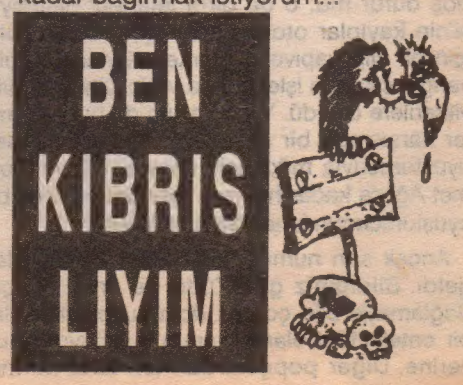

Akşamsefası